DRŽAVNO TOŽILSTVO v LJUBLJANI
Došlo 28. IX. 1931
___ krat, ___ priloge.

L. V., št. 39 („Jutro“ XII., 223 a) Ljubljana, 28. septembra 1931 Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. – Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. – Tel. 3492 in 2492
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta št. 13 – Telefon št. 2455
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2 – Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: pri kolodvoru št. 200
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj. – Naroča se posebej in velja po pošti prejemana 4 Din, po raznašalcih dostavljena 5 Din mesečno.
Uredništvo:
Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 2440 (ponoči 2582)
Celje: Kocenova ul. 3. Telefon št. 190
Rokopisi se ne vračajo. – Oglasi po tarifu

FRANCOSKI DRŽAVNIKI V BERLINU

Po dolgih desetletjih je Berlin včeraj prvič zopet pozdravil v svoji sredi francoske državnike — Pričetek razgovorov med Lavalom in Brüningom ter Briandom in dr. Curtiusom

Berlin, 27. sept. d. Danes sta prispela v Berlin francoski ministrski predsednik Laval in francoski zunanji minister Briand. To je po dolgih desetletjih prvi oficielni poset francoskih državnikov v nemški prestolnici. Ves svet vidi v tem dober znak zbližanja med Francijo in Nemčijo, kar bi v največji meri doprineslo k ojačanju in utrditvi miru. Zato pripisuje ves svetovni tisk temu dogodku največjo važnost in z nestrpnostjo čaka ne samo vsa nemška in francoska javnost poročil o poteku in rezultatu razgovorov, ki se bodo ob tej priliki vršili v Berlinu. Četudi ni pričakovati, da bi se takoj temeljito izpremenili dosedanji odnošaji, ni nobenega dvoma, da bo rodil ta poset dobre rezultate in da pomeni velik korak naprej na polju mednarodnega zbližanja in sodelovanja.

Sprejem na meji

Aachen, 27. sept. d. Francoski ministrski predsednik Laval in zunanji minister Briand sta prispela snoči ob pol 12. na obmejni kolodvor v Aachnu, kjer ju je pozdravil v imenu nemškega zunanjega ministrstva legacijski svetnik baron Mumm. Hčerka francoskega generalnega direktorja nemškega rudnika »Carolus Magnus« pri Aachnu je izročila Lavalu šopek, nakar jo je francoski ministrski predsednik objel in poljubil. Briand je izjavil nemškim novinarjem, da je nastopil potovanje v Berlin v trdni veri, da bo dovedlo do sodelovanja obeh držav.

Pariz, 27. septembra. AA. Iz Hanovra poročajo, da je imel brzovlak, s katerim sta se vozila francoski ministrski predsednik Laval in zunanji minister Briand, 30 minut zamude, ker se je na lokomotivi vlaka razgrela zavora.

Navdušen sprejem v Berlinu

Berlin, 27. septembra. AA. Predsednik francoske vlade Laval in francoski zunanji minister Briand sta prispela davi ob 8.43 v Berlin. Na postaji sta ju pozdravila predsednik nemške vlade dr. Brüning in nemški zunanji minister dr. Curtius. Pred postajo je bila zbrana velika množica ljudstva, dočim so bile na peronu samo uradne osebnosti. Občinstvo je prirejalo Lavalu in Briandu burne ovacije. Gosta sta se nastanila v hotelu »Adlon«. Ves dopoldne so se vršile pred hotelom burne ovacije francoskima državnikoma. Ko sta se Laval in Briand pojavila na balkonu, je množica vzkliknila trikrat »Hoch!« ter »Živel Briand! Živel Laval! Živel mir!«

Brüningov pozdrav

Berlin, 27. sept. d. Državni kancler dr. Brüning je izjavil berlinskemu zastopniku Agence Havas: Ko sem bil pred meseci povabljen v Pariz, sem se zavedal, da more odvrniti grozeče nevarnosti velike krize samo zaupljivo sodelovanje zlasti Nemčije in Francije. To velja še v veliko večji meri danes. Svetovna kriza, ki grozi v vseh državah z omajanjem sestava državnega življenja, zahteva naglo in solidarno postopanje. Na ta način more ta težavni čas prinesti celo koristi, ako se bo ojačilo in uresničilo spoznanje potrebe enakopravnega sodelovanja.

V Parizu smo imeli priliko odkrito se razgovarjati z obema najugledneišima francoskima državnikoma, ki nas sedaj počastita s svojim posetom, o temeljih za odkritosrčen sporazum. To neposredno izmenjavo misli bomo sedaj nadaljevali ter gradeč na že obstoječem iskali nova pota ter praktične oblike sodelovanja. Nemčija in Francija sta se medsebojno na mnogih področjih izpopolnjevali, tako na primer v gospodarstvu in tehniki, v umetnosti in znanosti itd., in vendar sta doslej tako redko poskušali stopiti na pot popolnega obojestranskega sporazuma, ki jima je začrtan po njunem položaju, sestavi in medsebojni odvisnosti.

Mnoga desetletja so pretekla, odkar se je mudil francoski minister v oficijelni misiji v Berlinu. Današnje razmere in sedanji vpliv nimajo več sijaja takratne dobe. Sedanji čas je zaznamovan s trdim presojanjem realnosti, vendar pa ni treba, da bi bil mani poloden. Če bo vodilo razgovore s francoskimi državniki obojestransko zaupanje, moreio otvoriti za obe državi le nove možnosti v razvoju bodočnosti. V tem smislu pozdravljamo najodkritosrčneje francoske goste v Berlinu.

Konference državnikov

Berlin, 27. sept. AA Danes dopoldne sta nemški kancelar Brüning in predsednik francoske vlade Laval imela konferenco, ki je trajala nad eno uro Razgovor je potekel zelo prisrčno. Francoski minister za zunanje zadeve Briand se je razgovarjal z nemškim ministrom za zunanje zadeve dr. Curtiusem ki je povabil nato Lavala in Brianda na svečano kosilo. Kosila so se udeležili poleg francoskih državnikov člani nemške vlade ter veliko število političnih osebnosti.

Laval o cilju berlinskega poseta

Berlin, 27 septembra. AA. Govoreč za radiofonsko omrežje Nemčije je Laval izjavil, da prisrčno pozdravlja nemški narod. Briand in jaz, je dejal, sva prišla v Berlin, da delava za zbližanje obeh držav ter nadaljujeva razgovore z Brüningom in Curtiusom tako da bodo prinesli plodne in srečne rezultate

Predstavnikom mednarodnega tiska je dejal Laval: **Predlagal sem, naj se ustanovi francosko-nemška komisija, ki naj prouči vsa gospodarska vprašanja. Deluioč na polju stvarnosti bomo prišli najprej do zbližanja in sporazuma, kar je v interesu obeh držav. Ustvaritev sporazuma je največjega pomena ne samo za Nemčijo in Francijo, temveč za vse narode.**

Na Stresemannovem grobu

Berlin, 27. sept. AA. Po sprejemu francoske kolonije v francoskem poslaništvu s strani francoskih državnikov, je odšel francoski minister za zunanje zadeve Briand k grobu pokojnega Stresemanna, kjer je položil venec s trakovi v francoskih barvah.

Francija in mir

Dunaj, 27. sept. d. »Neue Freie Presse« objavlja izjavo francoskega poslanika grofa Bertranda Clauzela o posetu francoskega ministrskega predsednika Lavala in zunanjega ministra Brianda v Berlinu, ki predstavlja po njegovem mnenju pomemben političen dogodek, katerega se vsi pravi prijatelji miru odkritosrčno vesele. Dejansko je skoro postalo že aksiom sodobne politike da je francosko-nemški sporazum glavna točka mirovne reorganizacije Evrope in neobhoden pogoj vseh obnovitvenih načrtov na gospodarskem in finančnem področju, ki bi omogočili konec krize, katera bremeni svet in ki se ji skoro ne more izogniti nobena država in noben človek. Živimo v času, ko je za vlade in za posameznike solidarnost najvišja dolžnost. Načrt panevropske unije, ki ga je zasnoval neumoren apostol miru Aristide Briand, izvira iz sličnega pojmovanja in poznam ga dovolj, pravi poslanik, da sem prepričan, da ne bo izgubil poguma in da bo do konca izvršil obljubo, ki jo je dal v zadnji vojni, da bo storil vse, kar je mogoče, da nova generacija ne bo mogla doživeti sličnih grozot.

Često kritikujejo Francoze, da pripisujejo svoji varnosti prevelik pomen. In vendar, ali ne temelje vse mednarodne ali pa zasebne pogodbe na varnosti, viru zaupanja, in ali ni varnost bistven pogoj njihovega uspeha? Od obnove in ojačenja tega zaupanja je odvisna moralična razorožitev, ki mi nič mani važna kakor vojaška razorožitev in ki je najboljša priprava za konferenco l. 1932 kakor tudi za vse gospodarske in finančne konference, ki se vrše pod avspicijami Društva narodov in ki bodo še sledile.

Glasovi francoskega tiska

Pariz, 27. septembra. AA. Francosko javno mnenje pripisuje veliko važnost potovanju predsednika francoske vlade Lavala in zunanjega ministra Brianda v Berlin. Temu dogodku posvečajo listi obširne članke ter naštevajo rezultate, ki naj jih prinese obisk. Trdijo, da je obisk francoskih državnikov v Berlinu nova etapa v odnošajih med Francijo in Nemčijo. »Le Journal« piše, da je francosko javno mnenje prepričano, da za sedaj ne more pričakovati čudežev in izpremembe sveta, vendar pa je to odločen korak k zagotovitvi miru, kar je glavni problem. Prišel bo pa tudi trenutek za definitivno rešitev, kar bo začetek tretje in zadnje etape pri končni ureditvi francosko-nemškega zbližanja.

Pred zaključkomzasedanja D. N.

Posamezni odbori so po večini že končali svoje delo — Zasedanje bo končano v torek

Ženeva, 27. septembra. AA. Na današnji seji komisije, ki proučuje vprašanje evropske unije, je bil na predlog lorda Cecila, ki ga je podpiral italijanski delegat Grandi, izvoljen ponovno za predsednika dosedanji predsednik komisije. Za podpredsednika sta bila izvoljena švicarski delegat Motta in grški delegat Politis. Nadalje je komisija ustanovila poseben odbor z nalogo, da prouči sovjetski predlog pakta o gospodarskem nenapadanju. Ta odbor se sestane 2. novembra. Zastopane bodo te-le države: Avstralija, Kanada, Čile, Kitajska, Uruguaj, Nemčija, Belgija, Španija, Estonska, Finska, Francija, Anglija, Grčija, Italija, Letonska, Poljska, Romunija, Švica, Švedska, Češkoslovaška, Turčija in Sovjetska Rusija.

Ženeva, 27 sept. AA. Skupščina Društva narodov bo dokončala po vsej priliki svoje delo prihodnji torek, ker je redakcijski odbor komisije za razorožitev našel kompromisno rešitev v zvezi s prekinitvijo oboroževanja.

Brüning ne potuje v Ameriko

Berlin, 27. sept. d Tukajšnji politični krogi so sprejeli z zadovoljstvom vesti, da so bila poročila o povabilu državnega kancelarja dr. Brüninga v Washingtonu sprejeta v Ameriki simpatično, čeprav so si v Washingtonu kakor v Berlinu popolnoma na jasnem, da iz čisto tehničnih razlogov ta poset v doglednem času ni mogoč. Potovanje državnega kancelarja v Washington bi zahtevalo najmanj tritedensko odsotnost iz Nemčije, toda 13. okt. se prične zasedanje državnega zbora, ob koncu oktobra ali v začetku novembra bo sledil poset italijanskega zunanjega ministra Grandija in tudi v naslednjih tednih bo komaj notranjepolitični položaj toliko razčiščen, da bi bila možna daljša odsotnost odgovornega voditelja nemške politike.

Naslednik dr. Curtiusa

Berlin, 27. sept. d. Vprašanje ostavke zunanjega ministra dr. Curtiusa je še nerešeno. V gotovih političnih krogih trdijo, da bo dr. Curtius bržkone res odstopil in da bo imenovan za njegovega naslednika nemški poslanik v Londonu Neurath.

Predsedniške volitve v Avstriji

Dunaj, 27. sept. d. Vodstvo krščansko-socialne stranke je izdalo proglas, v katerem označuje za svojega kandidata pri volitvah zveznega predsednika 18. oktobra dosedanjega predsednika Vilhelma Miklasa. Socialno-demokratska stranka je imenovala kot svojega kandidata dr. Karla Rennerja.

Povišanje italijanskih carin

Rim, 27 septembra. AA. Uradni list priobčuje ukaz o povišanju carine za uvoz telegrafskih, telefonskih, radio-telegrafskih, radio-telefonskih, televizijskih kinematografskih aparatov in termojonskih ventilov.

Al Capone znižuje plače

Chicago, 27 septembra. Tudi prodaja alkoholnih pijač v Zedinjenih državah in poset igralnic nista ostala neprizadeta od splošne krize. Zgledu drugih velikih podjetij je sledil tudi Al Capone, ki je odredil, da se znižajo plače njegovih mnogoštevilnih nastavljencev. Al Capone je sam izjavil, da mu lastništvo nezakonitih barov in vzdrževanje igralnic ne prinaša več običajnih dohodkov.

Madžarske finančne težkoče

Budimpešta, 27. sept. AA. Madžarska telegrafska agencija poroča: »Daily Telegraph« je danes priobčil vest, v kateri pravi, da je predsednik madžarske vlade po poročilu »British United Press« izjavil, da je treba vprašanje madžarskih letečih dolgov rešiti z novimi posojili ali pa z ustavitvijo plačil V tem primeru bi bila potrebna pomoč Društva narodov.

Na pristojnem mestu izjavljajo, da bo madžarska vlada, kakor je to že opetovano poudarila, izpolnila vse svoje obveznosti in da ne računa z moratorijem. Predsednik vlade g. Karolyi ni dal gori citirane izjave »Daily Telegraphu« in tudi ne nobene sličnе.

Težak porod španske republikanske ustave

Madrid, 27. septembra. AA. Španska ustavodajna skupščina je 15 ur razpravljala o španski ustavi. Poslanci Baskov so energično zahtevali naj se prizna Baskom pravica, da sami skleneio konkordat z Rimom. Grozili so z revolucijo v severni Španiji, če bi bil njihov predlog odklonjen. Končno je zbornica po dolgi debati njihove zahteve odklonila. Razpravljali so skorai vso noč o prvem členu španske ustave, da končajo debato v času, ki ga je določil predsednik Alcala Zamorra. V debati se je celo zgodilo, da sta prišla predsednik Zamorra in finančni minister Prieto v hudo nasprotje. Poročajo, da je Prieto zato ponudil svojo ostavko.

Cesarjev tast v bedi

Pariz, 27 septembra. »Paris Soir« poroča, da se zet bivšega nemškega cesarja, Aleksander Zubkov, mudi v Strassbourgu. Zubkov pripoveduje, da se je v Luksemburgu zelo dolgočasil in da je prišel na skrivaj brez potnega lista preko meje, ker si je hotel ogledati Francijo. Nima nobenih sredstev, strada ter prenočuje bodisi v čakalnicah na kolodvorih ali pa v kakem nočnem azilu.

Požar na parniku v hamburški luki

Hamburg, 27. sept. p. V tukajšnjem pristanišču je nastal včeraj požar na parniku »Neumarkt«. Parnik je bil natovorjen z velikimi količinami plina za uničevanje mrčesa. Zaradi nevarnosti eksplozij je bila gasilna akcija zelo otežkočena vendar pa je uspelo ogenj pogasiti in preprečiti večjo škodo.

Spojitev črnomeljskega in metliškega sreza v en volilni srez

Naknadna izpremememba volilnega zakona -- Oba sreza volita skupno enega poslanca

Beograd, 27. septemb. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog notranjega ministra in predsednika ministrskega sveta predpisal in proglasil zakon o izpremembi in dopolnitvi zakona o volitvah narodnih poslancev za Narodno skupščino z dne 10. septembra leta 1931.

Čl. 1. V členu 4. se dodajo novi odstavki, ki se glase:

V banovinah, kjer je več srezov kakor pripadajočih mandatov, se spojita po dva sreza in se bosta glede na volitve narodnih poslancev smatrala kot eden. V dravski banovini se spojita sreza črnomeljski in metliški.

Za sreze, ki se spoje, bo pristojno za potrditev kandidacije sresko odnosno okrožno sodišče prvega omenjenega sreza, za izdajanje potrebnih dokumentov pa je pristojno vsako sresko sodišče spojenih srezov odnosno kjer jih ni, vsako okrožno sodišče spojenih srezov.

Člen 2. V členu 18. se doda nov odstavek, ki se glasi: V srezih, ki se spoje, zadošča vsega skupaj 60 podpisnikov za oba sreza za kandidaturo nosilca kandidacijske liste, vpisanih v volilne imenike kateregakoli obeh združenih srezov.

Člen 3. V členu 23. se doda nov odstavek, ki se glasi: V srezih, ki se spoje, mora biti najmanj 1 kandidat in 1 namestnik za oba sreza. V teh srezih zadošča le 200 predlagalcev iz obeh srezov skupaj, ne glede na to, v katerem srezu so vpisani v volilni imenik.

Člen 4. Ta zakon stopi v veljavo, kadar se razglasi v Službenih novinah.

Drugi kongres delavskih sindikatov

Navzoči so bili zastopniki raznih mednarodnih organizacij

Zagreb, 27. septembra. n. Danes je bil v Zagrebu otvorjen drugi kongres delavskih sindikatov in sicer v zgradbi Sokola na Aleksandrovem trgu. Prvi je govoril predsednik internacionale Jouhaux, čegar francoski govor je prevajal dr. Živko Topalović. Govoril je o gospodarskem položaju sveta, ki je zelo poostren, ter naglašal veliko škodo, ki jo povzročajo ljudje, ki so proti mednarodnemu sporazumevanju. Nemški delegat Tarnow je govoril o brezposelnosti v Nemčiji, kjer je organiziranih 5 milijonov delavcev, od katerih je 30 odstotkov brezposelnih, 20 odstotkov pa ima skrajšan delovni čas. Belgijec Nathans je govoril o moči mednarodne železničarske organizacije, ki ima 2,400.000 članov. Šved Johansen je govoril o delavskem tisku, Madžar Gall pa je sporočil pozdrave madžarskega proletarijata. Za češkoslovaško delavstvo je želel najboljšega uspeha delegat Prasek.

Po obedu je kongres popoldne nadaljeval svoje delo ter je pozdravil udeležence načelnik ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje Dušan Jeremić, ki je izjavil, da bo ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje v mejah možnosti kakor doslej tudi v bodoče upoštevalo vse zahteve delavstva. Generalni tajnik sindikata je prečital za tem brzojavne in pismene pozdrave, došle iz inozemstva. Kongres so pozdravili angleški delavski sindikati Trade Uniona, belgijski, inozemski in švicarski delavci. Kongres se jutri nadaljuje.

Ameriški general na grobu Neznanega junaka

Beograd, 27. septembra. Načelnik glavnega generalnega štaba vojske Zedinjenih držav general Mac Artur Douglas je včeraj posetil grob Neznanega junaka na Avali in položil nanj venec. Nato se je v spremstvu ameriškega vojnega atašeja in naših oficirjev odpeljal v Topolo ter je na Oplencu položil venec na grob kralja Petra. Popoldne se je vrnil v Beograd, kjer je zvečer sprejel novinarje in se z njimi dalje časa razgovarjal. Izjavil je, da je prišel v našo državo, da se seznani predvsem z našo vojsko, o kateri je slišal že toliko lepega. Jugoslavija je napravila nanj najlepši vtis in prepričan je, da se vsakdo, kdor je le enkrat videl lepe naše pokrajine, zopet rad vrača.

Počastitev gledališkega umetnika v Zagrebu

Zagreb, 27. sept. n. Dopoldne ob 11. je bila lepa spominska svečanost po pokojnem prvaku drame zagrebškega gledališča Andriji Fijanu V gledališču se je zbralo vse gledališko osobje z upravnikom Čerkićem na čelu ter razni predstavniki kulturnih društev. Svečanost je bila otvorjena s fanfaro iz Smetanove opere »Libuše«, nakar je govoril igralec Dujšin o velikem umetniku Andriji Fijanu. Za njim je govoril še ravnatelj drame Bach, nakar je pevski zbor odpel žalostinko iz opere »Al Feste«. Ob tej priliki so odkrili v foierju gledališča tudi doprsni kip Andrije Fijana z napisom: »Svojemu vrhovnemu svečeniku Andriji Fijanu hvaležno Narodno gledališče«.

Mednarodna policijska konferenca

Beograd, 27. septembra. AA. V ponedeljek 28. septembra t. l. bo v Parizu svečana otvoritev 8. rednega zasedanja mednarodne komisije za kriminalno policijo. Na dnevnem redu je razpravljanje o zelo važnih policijskih vprašanjih mednarodnega pomena. Istočasno bo zasedala v Parizu v prisotnosti ameriških delegatov tudi mednarodna policijska konferenca. Na konferenco je bila povabljena tudi naša država, kateri je bila izkazana posebna pozornost s tem, da ji je bilo določeno eno izmed častnih predsedniških mest. Za častnega predsednika je izvoljen g. Dobrica Matković, pomočnik ministra za notranje zadeve, ki sodeluje pri mednarodni komisiji za kriminalno policijo kot predstavnik naše države in njen stalni član.

Skrčenje delovnega časa v Nemčiji

Berlin, 27 septembra Državni svet je v petek odobril brez bistvenih sprememb izvršilne določbe o omejitvi delovnega časa. Poročevalec je poudarjal, da so pogajanja vlade za znižanje delovnega časa že imela uspeh v nekaterih gospodarskih panogah. Če se ne bo sporazumno doseglo znižanje, bo vlada v primerih, v katerih dopuščajo gospodarske razmere, prisiljena, da se posluži pravice, da sama zniža s pristankom državnega sveta delovni čas

[redacted]

Vpad albanskih roparjev

Prizren, 27. sept. M V petek so vdrli iz Albanije na naše ozemlje trije albanski kačaki, oboroženi s puškami in bombami. Opazili so jih v bližini Djakovice, kjer je prišlo tudi do spopada z našimi orožniki. V borbi je bil eden izmed kačakov ubit, dočim sta ostala dva pobegnila. Orožniki so ju zasledovali in pri ponovnem spopadu so enega ujeli, dočim je drugi zopet pobegnil ter ga sedaj še zasledujejo.

Ženina išče...

Zagreb, 27. sept. h. Včeraj se je zglasila na zagrebški policiji neka že nad 70 let stara ženska, ki je pobegnila iz ljubljanske bolnice, kjer se je že dalje časa zdravila. V bolnici je na podlagi ženitbenega oglasa v nekem zagrebškem listu začela dopisovati z nekim moškim, ki se ji je javil kot direktor nekega podjetja. Starka mu je pisala, da ima večje premoženje ter da ima v neki celovški banki naloženih več stotisoč dinarjev. Dogovorila sta se, da se poročita. Ker se dozdevni ženin par dni ni javil, je starka iz bolnice ušla ter se odpeljala v Zagreb, da ga osebno poišče. Povpraševala je za njim na raznih naslovih, ki so ji bili znani, pa ga nikjer ni mogla najti. Naposled je prišla na policijo s prošnjo, naj ji pomagajo iskati njenega izginulega ženina, češ, da se mu je gotovo kaj pripetilo. Policija je kmalu uvidela, da ima opravka z ne povsem normalno žensko ter jo je snoči kratkomalo odpravila nazaj v ljubljansko bolnico. Starka je očividno nasedla kakemu sleparju, ki se je hotel polastiti njenega denarja, ako ga sploh ima.

Osnovanje Zveze filmskih proizvajalcev

Beograd, 27. sept. AA. Danes so imeli filmski proizvajalci iz vse države svojo skupščino v Beogradu. Na zborovanju so osnovali »Zvezo proizvajalcev filmov v kraljevini Jugoslaviji« s sedežem v Beogradu. Svrha novoosnovane zveze je, da zaščiti interese vseh domačih filmskih proizvajalcev in da pospešuje filmsko produkcijo v državi. V začetku skupščine je bila soglasno sprejeta in poslana Nj. Vel. kralju vdanostna brzojavka in pozdravna brzojavka predsedniku vlade g. Petru Živkoviću. Skupščina je nato izvolila svoj odbor. Za častnega predsednika je bil izvoljen Mihajlo Milojković v znak priznanja za njegova stremljenja za filmsko produkcijo v državi. Za predsednika upravnega odbora je bil izvoljen Dušan Grubič, ki je zastopal »Jugoslovenski prosvetni film« v Beogradu, za podpredsednika prof. Ravnik, ki je zastopal klub »Skalo« v Ljubljani.

Flohr porazil dr. Vidmarja

Bled, 27. septembra. Danes se je igrala le prekinjena partija Flohr—dr. Vidmar, ki jo je Flohr v 82. potezi dobil.

Tako je pred zadnjim kolom nastala naslednja situacija:

Dr. Aljehin 20, Bogoljubov 15, Niemcović 13 in pol, Kashdan, Stoltz, dr. Vidmar 13, Flohr 12 in pol, Kostič, Spielmann, dr. Tartakower 12, Maroczy 11 in pol, Colle 10, dr. Astaloš 9 in pol, Pirc 8.

Jutri se igra zadnje kolo, v katerem nastopijo naslednji pari: dr. Aljehin—Spielmann, Maroczy—Kostič, Kashdan—Stoltz, Bogoljubov—dr. Tartakower, Flohr—dr. Astaloš, Niemcović—Colle.

Popravki volilnih imenikov

Ukaz o razpisu volitev v Narodno skupščino je bil podpisan 23. t. m., objavljen pa, kakor nam poročajo iz Beograda, šele naslednji dan, v četrtek 24. t. m.

Po zakonu o volilnih imenikih se smejo zahtevati popravki volilnih imenikov še tri dni **po objavi** ukaza o razpisu volitev. Ta trdnevni rok je začel torej teči včeraj, v petek, in bi moral poteči v nedeljo. Ker pa se nedelja ne šteje v rok, je **zadnji dan za vlaganje reklamacij ponedeljek, 28. t. m.**

Zato iznova opozarjamo vse volilne upravičence, naj se prepričajo, ali so vpisani v volilni imenik, ali ne. Zlasti volilni upravičenci po deželi naj porabijo ugodno priliko, da lahko to store še v nedeljo, ko imajo po navadi že tako in tako opravka na županstvu. **Kdor ne bi bil vpisan v volilni imenik, a stanuje že šest mesecev v občini in je star 21 let, naj takoj zahteva, da se imenik popravi in vpiše vanj tudi on.**

Otvoritev razstave Jakčevih slik

Razstavljenih je okrog 200 slik, ki jih je prinesel Jakac po večini iz Amerike — Med slikami so originalni indijanski totemi, tkanine in posoda

Ljubljana, 27. septembra.

Danes dopoldne ob 11. je bila v Jakopičevem paviljonu otvorjena razstava slik Božidara Jakca, ki se je po dveletni odsotnosti v Ameriki pred nekaj tedni vrnil v domovino

O bivanju slikarja v Ameriki so naši časopisi večkrat poročali. Po svojem prihodu v Ameriko se je Jakac s svojimi deli med našimi izseljenci hitro uveljavil, prav tako pa tudi med domačini, ki so znali ceniti umetnikovo delo in mu poverili več naročil, posebno portretov. Kar ni ostalo v Ameriki in ni bilo delano po naročilu, je Jakac prinesel s seboj. Razstavil je okrog 200 slik, po večini pastelov, priznana Jakčeva tehnika, ki je prišla prav slikarjevemu popotniškemu življenju, ker omogoča hitro slikanje in dokončanje v razmerno kratkem času.

Dober vtis v razstavi dela lepa razporedba slik, ki so skoro vse v enakih okvirih.

K otvoritvi razstave se je zbralo večje število odličnega občinstva. Med drugimi so bili pri otvoritvi prosvetni šef, g. Mazi, bivši prosvetni šef ravnatelj g. dr. Lončar, inspektor g. dr. Kotnik, g. dr. Windischer, upravnik narodnega gledališča g. Oton Župančič, ravnatelj drame g. Pavel Golia, skoro vsi naši upodabljajoči umetniki in umetnice in drugi.

V svojem nagovoru je Jakac poudaril, da so razstavljena dela bežni vtisi dvoletnega potovanja, v teku katerega je prepotoval vso Severno Ameriko od vzhoda do Divjega zapada. Slike, ki jih razstavlja, so le fragment vsega njegovega ameriškega dela. V njem je izkušal podati podobo sveta, v katerem živi in trdo dela na tisoče naših izseljencev Kljub svoji razčlenjenosti pa manjka temu svetu romantično mehko obeležje naših pokrajin in se je prve čase slikar le težko uživel v novi svet.

Po razstavnih sobah je slikar namestil tudi več originalnih indijanskih totemov, tkanin in posod, ki prijetno poživljajo množivo razstavljenih slik. Poleg tega je obiskovalcem zaigral na gramofonu nekaj ameriških in indijanskih melodij. Razstava ostane odprta mesec dni.

Jubilejno šolsko slavje pri Sv. Trojici

Lepo praznovanje 40letnice šole v idiličnem kraju

Moravče, 27. septembra.

Vrh pri Trojici, idilično naselje sredi pokrajine med Lazami in Domžalami, ki na karti beleži višino 526 metrov, a je navzlic svoji lepoti le redko obiskano od turistov, je danes praznoval lepo domače slavje Praznovali so 40 letnico šole z blagoslovitvijo novega šolskega prapora, obenem je bila počaščena desetletnica vladanja kralja Aleksandra in tudi izkazana čast upokojenemu šolskemu upravitelju g. Igliču, ki je na Vrhu služboval celih 32 let in zdaj uživa jesen življenja v Dolu.

K slavju se je zbralo prav številno ljudstvo in so prišli tudi zastopniki oblastev. Ob 9 se je vršilo razvitje in blagoslovitev šolskega prapora, ki je krasno vezen z ornamenti lipovih listov in ima na eni strani podobo slovanskih prosvetiteljev sv. Cirila in Metoda, na drugi pa državni grb s pomembnim napisom: »Za kralja in domovino«. Ob 10. je v asistenci treh duhovnov opravil službo božjo moravški dekan g. Cegnar, ki je v izbranih besedah propovedoval pomen šole za izobrazbo ljudstva.

Po maši se je vršila pred šolo proslava in so govorniki z okrašenega odra tolmačili veččeglavi množici pomen današnjega praznika. Šolski nadzornik Lukežič iz Kamnika je sporočil pozdrave oblastev, nato je bivši upravitelj g. Kornelij Iglič obujal spomine na svoje dolgotrajno službovanje ter počastil ustanovitelje in dobrotnike šole; nadalje sta govorila še tamošnji rojak prof Rožič iz Ljubljane in sedanji šolski upravitelj Avgust Lestan.

Deca je bila obdarovana s spominskimi kolači, za goste pa je šolski odbor z gg. predsednikom Rahnetom in domačim županom Konzarjem na čelu priredil banket. Razpoloženje je bilo kar najprijetnejše.

Prva žrtev vojnega letalstva je bil Jugosloven

Zemske ostanke pri Skadru padlega pilota Mihajla Petrovića prenesejo v Beograd

Beograd, 27. septembra.

Za časa balkanske vojne je bilo letalstvo šele v povojih. Tedanji aparati se z današnjimi niti od daleč ne dado primerjati, a tudi piloti takrat še niso imeli izkušenj, kakršne imajo danes. Balkanska vojna je prva pokazala svetu moderni način vojevanja z modernim orožjem. Nastopila je v tej vojni prvič tudi aviacija kot vojno orožje. Eden prvih vojnih pilotov na svetu je bil Jugosloven, pokojni Mihajlo Petrović, ki je padel pri obleganju Skadra leta 1913

Aparat, s katerim je Petrović letel, je bil za takratni čas prvovrsten, a v primeri z današnjimi letali je bil nekako predpotopno čudo, za katero je veljala višina 1000 metrov skrajno mejo možnosti. Kdor se je tedaj dvignil tako visoko, je bil junak zraka in je vsak trenutek stavil svoje življenje na tehtnico.

Pilot Petrović je z več mladimi oficirji in podoficirji dokončal v Franciji pilotsko šolo in se je potem udeležil balkanske vojne kot eden prvih vojnih letalcev ne samo naše vojske nego sploh sveta. Srbska vojska je prva pokazala uporabljivost letal v vojni službi. Turških vojakov, ki so videli nad svojimi glavami do tedaj še neznanega jim zmaja, se je lotila pravcata panika. Pri nekem izvidniškem poletu nad Skadrom se je vzdignil Mihajlo Petrović do nenavadne višine 1200 metrov. Močna zračna struja pa je zagrabila aparat in ga obrnila, a pilot Petrović je padel iz letala na tla, kjer je obležal mrtev. Aparat je še nekaj trenutkov sam brnel nad krajem nesreče, a potem je strmoglavil na tla blizu mrtvega pilota Mihajlo Petrović je bil prva letalska žrtev vojne in je otvoril ono žalostno serijo zračnih žaloiger, ki jih poznamo iz velike svetovne vojne.

Trupio hrabrega letalca so pozneje prenesli na Cetinje a sedaj je sklenil pokojnikov brat, pehotni podpolkovnik g. Živan Petrović, da se prenesejo zemski ostanki zračnega junaka v Beograd. Ta dan bo slava naše aviacije, ki bo tako počastila spomin prve vojne žrtve tega sedaj najstrašnejšega orožja.

Ljubljanska nedelja

Ljubljana, 27. septembra.

Dva lunina mrka v enem letu — to je vsekakor preveč. A bržčas nas je mrk v soboto zvečer le zato spametoval, ker ga sploh ni bilo videti. Oblaki so vse zakrili in fotoamaterji so zastonj vztrajali na svoj momentek, — vsaj en momentek! Pa luna nagajiva se je raje ubranila svoje sramote in se je pokazala kmalu potem, ko je bila že davno izven območja zemske sence. Vreme se je v teku noči čisto uredilo in je današnja nedelja zopet enkrat potrdila, da lahko gredo vsi pratikarji in vremenarji rakom žvižgat. Kaj mraz, kaj zgodni sneg in slana — jesen bomo imeli še tako solnčno in fletno, kakor si je sploh želeti ne smemo. Vsaj zaenkrat ne. Ker smo namreč tik pred prvim. To je pokazala tudi današnja prijazna jesenska nedelja.

Promet — še, še! Izletnikov ni manjkalo. Toda včasi je bilo še vse drugače. Kar bučalo je po ljubljanskih in okoliških oštarijah. Mošt in pečenica sta šumela v prijetnih akordih jesenske harmonije. Letos se bo celo sladki dalmatinski mošt moral skisati; a kako bo z drugim, bomo šele videli.

Sploh: nič dogodkov. Mir na policiji, mir na reševalni postaji V bolnici pa nekaj novih običajnih pacijentov. Tisto pa — gledališče vabi z Nestrovem in pridobiva smeha željne gledalce: kinematografi so tudi lahko zadovoljni Moramo še posebej poudariti, da bo Elitni kino Matica dal prav čeden tribut 100letnici rojstva Frana Levstika: predvajal bo vse te dni za uvod kratki film z letošnje Levstikove proslave v Velikih Laščah. Film je izvrstno izgotovil in poklonil v izvajanje g. Dragiša **Stojadinović**, inspektor v ministrstvu trgovine in industrije, ki se je letos ob počitnicah mudil v Velikih Laščah.

Zgodnja zima v Bosni

Sarajevo, 27. septembra.

V Bosni in Hercegovini je nastopil hud mraz že predzadnji teden in je takrat zapadel po gorah sarajevske okolice, zlasti po Romanji planini, precej visok sneg. V začetku minulega tedna je bilo sicer po Bosni zopet milejše vreme, ki pa ni trajalo dalje časa. V četrtek je ponovno padal po več krajih Bosne sneg, ki je dosegel v Jajcu višino 70 cm in v Maglaju 25 cm in napravil po polju veliko škodo. Zlasti so uničene setve ozimnega žita, potem delno turščica, pozno sadje in povrtnina. Promet med nekaterimi kraji je zaradi visokega snega ustavljen.

V šoli.

— No, zdaj si torej zopet zdrav. Mnogo si zamudil s svojo boleznijo. Od kdaj si pa manjkal?

— Od ustanovitve Rima, gospod profesor.

Jesenske dirke na Teznu

Maribor, 27. septembra.

Mariborsko kasaško društvo je priredilo v soboto in v nedeljo na dirkališču v Teznu pri Mariboru kasaško dirko, ki je v vsakem pogledu dobro uspela.

V soboto so dirke imele naslednje rezultate: I. dirka Karla Pachnerja, amaterska vožnja za štiriletne in starejše konje vseh krajev, proga 1600 m: 1. Saladin (Fran Filipič) 1:32, John (Frank Reibenschuh) 1:33.5, 3. Finish (Fran Sagaj) 1:34.7, 4. Posilni (Ivan Krušič) 1:35.2.

II. dirka Rudolfa Warren-Lippita za 3 do 12 letne jugoslovenske konje, proga 2200 m: 1. Uskica (Fran Kardinar) 1:43.3, 2. Turista (Fran Filipič) 1:45, 3. Nina (Alojz Slavič) 1:45.5. 4. Psina (Josip Slavič) 1:42.2.

III. dirka Karla Pachnerja II. vožnja: 1. Uskok (Josip Sebelič) 1:31.5, 2. Saladin (Fran Filipič) 1:32, 3. Posilni (Ivan Krušič) 1:32.2, 4. Finish (Fran Sagaj) 1:34.7

IV. dirka Plunger za 3 do 12 letne jugoslovenske konje, proga 2100 m: 1. Turista (Fran Filipič) 1:42.2. 2. Samers (Karel Weitzel) 1:46.7, 3. Koketa (A. Bunderl) 1:40.2, 4. Othero (Kobilarna Turnišče) 1:46.2.

V. dirka Karla Pachnerja III. vožnja: 1. Danka (Turnišče) 1:31.5, 2. Saladin (Fran Filipič) 1.32, 3. John (Fran Reibenschuh) 1:29, 4. Uskok (Josip Sebelič) 1:30.5.

VI. dirka, spominska dirka dr. Alfreda Rosmanitta: dvoprežna amaterska vožnja za 3 letne in starejše jugoslovenske konje, proga 2800 m: 1 La Fliche-Turista (Fran Filipič) 1:52.7, 2. Finish-Borica (Vekoslav Razlag) 1:44, 3. Nina-Uskica (A. Slavič) 1:56.5. 4 Bandi-Ducette (Gvido Högenwarth) 2:05.

VII. dirka Karla Pachnerja IV. vožnja. Končna zmagovalka je bila Danka (Turnišče), 2. Saladin (Filipič), 3. Uskok (Sebelič).

Danes so se dirke nadaljevale z naslednjimi rezultati I. dirka dravske banovine za 3 do 12 letne jugoslovenske konje, proga 1600 m: 1. Samers (Karel Weitzel) 1:49.5, 2. Američanka (Matej Vrečko) 1:47 3. Deneš (Fric Skoberne) 1:45.7 4. Psina (Josip Slavič) 1:44.5.

Dirka mesta Maribora: amaterska vožnja za 3 letne in starejše konje vseh krajev. Proga 2400 m: 1. Uskok (Sebelič) 1:34.5, 2. Posilni (Krušič) 1:37.7, 3. Danka (Turnišče) 1:36.2, 4. John (Reihenschuh) 1:32.5.

Dirka dravske banovine II. vožnja: 1. Samers (Weitzel) 1:43. 2. Othero (Turnišče) 1:40 3. Uskica (Kardinar) 1:47, 4. Američanka (Vrečko) 1:43.2.

Tolažilni handicap za 3 do 12 letne jugoslovenske konje, ki so že pred razglasitvijo proge v tem mitingu najmanj enkrat dirkali. Proga 2100 m: 1. Jutro (Skoberne) 1:44.2, 2. Američanka (Vrečko) 1:46, 3. Drago (Rihard Wregg) 1:49.7, 4. Psina (Josip Slavič) 1:42.5.

Dirka kobilarne Turnišče za dvoprežne amaterske vožnje za 3 letne in starejše jugoslovenske konje, proga 2800 m: 1. Ducette-Dandolo (Turnišče) 5:06, 2. Nina-Uskica (A. Slavič) 5:11, 3. La Flache-Saladin (Fran Filipič) 5:07, 4. Finish-Borica (Fran Sagaj) 5.

Za nagajivo Pesnico

Breg, 26. septembra.

Pesnica v Pacinjah, Dornavi, pod Sv. Andražem in Sv. Bolfenkom ograža pri poplavah promet že več let. Vse intervencije za omejitev poplav, za nasip banske ceste in postavitev mostov ali kanalov za odtok vode predvsem v Pacinjah, kjer voda naraste en meter visoko nad cesto na treh mestih v dolžini 100 metrov, niso imele uspeha.

Zato prosi prizadeto prebivalstvo štirih župnij in sosednih občin ljutomerskega sreza, ki ima opravka v Ptuju, bansko upravo za nujno odpomoč. Najpripravneje bi bilo, da bi se regulirala cesta vsaj v Pacinjah, ker isto pot lahko uporabljajo ljudje sosedne župnije Sv. Lovrenc, Sv. Andraž, Polenšak, Sv. Tomaž in mnogo vasi sosednega ljutomerskega sreza. Če pa se postavitev mostov in kanalov ne bi mogla kmalu izvršiti, naj bi se vendar na krajih, kjer voda preplavi cesto, zgradila brv za pešce, kar bi stalo samo par tisoč dinarjev.

Ljudstvu bi bilo to v veliko korist, ker se je zgodilo v Pacinjah že mnogo nesreč tudi s smrtnimi izidi. Mnogo ljudi pa si je v mrzli vodi v jesenskem in pomladnem hladnem času nakopalo bolezen, ki jih je spravila v prerani grob. Mnogi vozniki izrabljajo uboge pešce in tujce — nakupovalce sadja, živine itd., kakor one ljudi, ki morajo priti na poziv oblastev ob določeni uri k razpravam, na ta način, da zahtevajo za prevoznino čez poplavljeno mesto daleč pretirane zneske. Za časa teh prekoletnih poplav, ki trajajo včasih po več tednov, škoduje ta ovira ne samo gospodarskemu, ampak tudi tujskemu prometu velikega dela Slovenskih goric.

Beg gradbenega podjetnika

Čakovec, 27. septembra.

Te dni je vzbudil v Čakovcu veliko senzacijo beg zidarskega mojstra Mirka Bratinšćaka, ki je zapustil okoli 200.000 Din dolgov. Že dalje časa je Bratinšćak prevzemal v gradnjo hiše mnogo ceneje kakor ostala gradbena podjetja. Seveda na ta način njegovo delo ni bilo rentabilno. Zaradi tega nazadnje tudi delavci niso dobili plače. Kam je Bratinšćak pobegnil, se še ni dognalo

Diamanti v želodcu

Uprava državnega diamantnega rudnika v Johanesburgu v Južni Afriki obseva po končanem delu z Roentgenovimi žarki vse rudarje. Na ta način prepreči odnašanje draguljev, ki jih delavci navadno požirajo, da bi ušli redni strogi preiskavi. Kljub temu večkrat ostanejo neopaženi pogoltnjeni drobni dragulji. A zadnji teden je imelo obsevanje izreden uspeh. V želodcih dveh rudarjev so ugotovili skladišče diamantov v vrednosti 10.000 funtov sterlingov. Oba krivca sta prejela zadosten požirek ricinovega olja, nakar so ju izročili sodni oblasti.

Pri zdravniku.

— Kaj pa hočete? Saj je šele 14 dni tega, ko sem vam dejal, da ne smete ničesar piti, pa me pridete že zopet vprašat, če smete.

— Že res, gospod doktor, toda zdravniška veda je ta čas že lahko malo napredovala.

Mariborski nedeljski dogodki

Hladna jesenska nedelja — Izlet avstrijskih sportnikov v Maribor — Tri aretacije — Neroden karambol

Maribor, 27. septembra.

Današnja mariborska nedelja je bil tipičen jesenski hladen dan. Manikalo ni solnca a tudi ne vetra. Lepo vreme je izvabilo popoldne dokaj meščanov v okolico, kjer so točili sladki mošt, zvečer pri povratku pa so se izletniki radi ustavljali pri kostanjarskih pečicah, kjer so se za mal denar založili s toplimi kostanji. Kar je ostalo ljudi v mestu, so popoldne zasedli cirkus »Fischer«, ki je z večerno predstavo zaključil mariborsko gostovanje in vzel slovo od našega mesta.

Važnejši dnevni dogodki so se začeli z odhodom članov mariborskega Motokluba v Dravograd, ki so šli nasproti

izletnikom avstrijskega Touring kluba,

ki so priredili danes svoj izlet iz Celovca v Maribor. Sprejem avstrijskih gostov je bil v Dravogradu, nakar so sportniki skupaj krenili v Maribor.

Podružnica Slovenskega planinskega društva v Mežici je danes

zaprla Uletovo kočo na Peci.

Zadnji dan so številni planinci porabili za poslovilni izlet na Peco.

Nezgod in velikih nesreč danes ni bilo. O požaru v Slivnici poročamo na drugem mestu.

Policijska kronika beleži

tri aretacije.

eno zaradi pijanosti, dve zaradi razgrajanja, kar je v Mariboru normalen pojav ob koncu tedna. Prijav je bilo 22: ena se tiče prevare, štiri so bile napravljene zaradi nedostojnega vedenja, dve zaradi prekoračene policijske ure, vse druge pa gredo na račun kršitev cestnopolicijskega reda.

Prezreti ne smemo še

karambol,

ki se sicer ni primeril danes, a spada v nedeljsko pismo. V soboto proti 12. je vozil 34letni mesar Ludovik Špurai z enoprežnim vozom po Glavnem trgu proti Tattenbachovi ulici. Stražnik mu je namignil, naj pritegne vajeti, a voznik ni pazil na to, ali pa ni hotel stražnika ubogati in tako se je primerila nesreča. Koni je zavozil v avtobus mestnega podjetja, ki mu je privozil nasproti. Na avtobusu je bila razbita šipa in znaša škoda 300 Din. Koni je bil poškodovan na levi nogi. Proti vozniku je vložena kazenska ovadba.

Po lahkoatletskem svetu

Zadnjih 14 dni je bilo po Evropi — razen svetovnih kolesarskih prvenstvenih dirk v Kodanju in evropskega prvenstva v plavanju v Evropi — tudi več važnih meddržavnih lahkoatlet. prireditev, o katerih smo dosedaj objavili le suhe končne izide. Ker dajejo podrobnosti teh velikih mitingov sklepati o nastopu evropske lahkoatletske elite na prihodnji olimpijadi v Ameriki, ni odveč, če jih nekaj objavimo. Pred 14 dnevi so se udarili v slavnem stadionu Stamford Bridge Angleži in Italijani; slednji so izgubili z 62 in pol proti 83 in pol točkam. Gledalcev je bilo 20.000. Na 100 y je bilo treba startati petkrat, zmagal je Anglež Cohen v 10 in ena petinka, Italijan Toetti je zaostal za 50 cm Na 880 y je bil start šestkrat razveljavljen; končno je šlo in zmagal je Anglež Hampson (1:55.8) pred Italijanom Beccalijem. Pri skoku v vis sta medtem odnesla prvi dve mesti Angleža Land in Turner (1.85 in 1.83 m). Nato je bil tek na 440 y; zmagal je zopet Anglež Rampling (48.4), dočim je bil prvi Italijan šele tretji. Na 120 y z zaprekami je opravil z Italijani slavni lord Burghley v času 15 sek.; Italijan Facelli se je moral zadovoljiti s tretjim sedežem. Potem je šele prišla prva zmaga za Italijane; Spazzali je vrgel kopje 55.81 m in drugi njegov rojak 55.56 za prvo in drugo mesto. V teku na 220 y so slavili Italijani s Toettijem drugo zmago v času 22.2; drugi je bil Anglež Murdoch. Pri skoku v daljino sta Italijania dvignila do 8 točk razlike Maffei in drugi rojak z znamkama 7.18 ozir. 7.15 m. Potem je šlo na miljo daleč; tu se Angleži niso dali več in so zopet zasedli prvi mesti z Ellisom in Thomasom (4:17.2 in 4:18.2). V teku na 440 y z zaprekami je Facelli odpravil svojega trdovratnega nasprotnika lorda Burgleya v času 53.8. Na tri milje (4827 m) so zopet slavili zmago Angleži; ravno tako z diskom na 41.11 m in skokom ob palici na 3.66 m.

Isto nedeljo so se merili tudi najboljši atleti Švedske in Norveške. Zmagali so Švedi s 67 : 57 točkam. Podrobni uspehi: 110 m z zaprekami: Wenander (Š) 15.7; krogla: Nielsen (N.) 14.01; skok v vis: Halvorsen (N.) 1.91; 100 m: Sjoström (Š.) 11.2, 400 m: Markusson (Š.) 50; kopje: Tronaes (N.) 62.60; skok v daljavo: Frederiksen (N.) 7.07; 1500 m: Ny (Š.) 4:00; disk: Andersson (Š.) 44.01; 5000 m: Wide (Š.) 15:07; skok ob palici: Nielsson (Š.) 3.70; švedska štafeta: Švedska 1:58.8.

Istočasno je vzhodna Nemčija zmagala nad Holandsko s 56 : 46 točkam. Najboljši rezultat dneva je bil Hoffmeistrov met diska na 47.26 m.

V Hannovru so takrat tekmovale atletinje Nemčije in Anglije: zmagale so Angležinje s 53 : 47 točkam. Podrobno je bilo v glavnih disciplinah tako-le: 100 m: Walker (A.) 12.5; 200 m: Halstead (A.) 25.2; 800 m: Lunn (A.) 2:28.9; 80 m z zaprekami: Webb (A.) 12; skok v vis: Scary (A.) 1.52; skok v dalj: Grienne (N.) 5.91 (nov rekord!); krogla: Heublein (N.) 13.25; kopje: Braumüller (N.) 40.22; disk: Heublein (N.) 39; stafeta 4 × 100 m: Anglija 48.5. Poraz Nemčije je prišel precej nepričakovano.

Zadnjo soboto in nedeljo so imeli Nemci dva težka nastopa, proti Švici in Angliji, toda kljub temu so oba odločili v svojo korist. Proti Angliji so nastopili v Kölnu pred 10.000 gledalci; seveda so proti njej postavili vse »kanone«. V podrobnem so bili doseženi naslednji rezultati: stafeta 4 × 100 m: Nemčija (Körnig, Mölle, Bochmeyer, Jonath) 41.1; stafeta 4 × 400 m: Anglija (Bangwin, Green, Hanlon, Rampling) 3:15; stafeta 4 × 800 m: Nemčija 7:45.8; olimp. stafeta: Anglija (Hampson, Raid, Murloch, Rampling) 3:27; stafeta 4 × 1500 m: Anglija 15:55.6; stafeta 4 × 110 m z zaprekami: Nemčija (s Trossbachom) 59.2; 5000 m: Evenson (A.) 14:54.8; skok v daljavo: Mölle in Köchermann (N.) 7.20 m; skok v vis: Turner in Land (A.) in Bornhöft (N.) 1.87 m; skok ob palici: Möller (N.) 3.80 m; disk: Hirschfeld (N.) 45.25 m; krogla: Hirschfeld 15.63 m.

Že uvodoma smo omenili slavni angleški stadion Stamford Bridge, kjer se je vsako leto vršila serija lahkoatletskih prireditev. Sedaj ga bodo opustili in nadomestili s starim White City-stadionom, ki je bil zgrajen za olimpijado l. 1908. Ko ga bodo te dni prenovili, bo imel za 100.000 gledalcev prostora Med vojno je služil ta stadion kot vojaško taborišče, sedaj pa je stal leta in leta nerabljen. Zaradi ogromnih stroškov, s katerimi je bilo zvezano renoviranje, se ga dolgo ni hotel nihče lotiti. Končno je prišlo med novim lastnikom, nekim sportnim klubom in Amatersko atletsko organizacijo iz Londona do sporazuma glede preureditve. V stadionu bo zgrajeno ogromno tekališče (četrt milje dolgo in 9 m široko), posebne proge za teke z zaprekami in prostori za skoke in mete. Razen tega bo dobil stadion krite prostore za atlete s kopalnicami, kabinami za masažo itd. Stari podzemski hodniki, ki so vodili iz paviljona do srede arene in so bili sedaj deloma nerabni, bodo popravljeni, tako da funkcijonarjem ne bo treba hoditi na prostor po vrhu in ovirati pri tem tekmovalcev in občinstva.

Nesreča in krivda Anglije

Dunaj, 25. septembra.

Bog kaznuj Anglijo! Ne, tega bojnega klica ni več čuti v Avstriji in ne v Nemčiji. Že leta in leta ne. Med vojno je to bilo, zdaj pa ni več. Nasprotno! **Povprečni današnji Nemec računa z angleškim prijateljstvom ali celo z angleškim zavezništvom.** Nedavno so mi nacijonalno-socijalistični vseučiliščniki zatrjevali, da »pojde v bodoči vojni Anglija z Nemčijo«. Danes pa mi je celo neki socijalni demokrat izrazil enako prepričanje. Seveda velja tu dalmatinski pregovor: što se babi htilo, to se babi snilo. (Kar si je babnica zaželela, to se ji je sanjalo.)

Toda stvar ni neresna. Že zato ne, ker skoro ves nemški narod vanjo veruje. Potuhe je dobival dovolj. Angleži so kadili Nemcem, Nemci pa njim. V Nemčiji in v Avstriji velja po vojni angleščina kot svetovni jezik. Vsak baronski natakar lomi danes angleščino. Po vseh nemških izložbah imate brez vsake potrebe tudi angleške napise. Kult angleščine je tolikšen, da se čisto jasno vidi, kam pes taco moli. Splošno prepričanje med Nemci je: England geht mit uns. Pozabljena je molitev: Gott strafe England.

Nemci so bili in so danes fantasti v zunanji politiki. Za svet to ne bi bilo hudo, če bi bili Nemci majhen in nesposoben narod. Takšni pa, kakršni so, to se pravi: številni, skrajno pridni in imperijalistični, se morajo iz iluzij zrediti kot skrajno nevarni, nevarni za ravnotežje in mir v človeštvu. Angleži, bolje rečeno: del Angležev je kriv, da so Nemci taki. Če bi leta 1914. Nemčija natanko vedela, da bo šla Anglija proti nji, ne bi bila začela vojne. Anglija pa je do zadnjega molčala in s tem dajala — hočeš — nočeš — nemški domišljavosti potuho. Tudi po vojni je bilo večkrat tako. Zlasti takrat, kadar je na Angleškem vladala delavska stranka. Mi, ki nismo Nemci, dobro vemo, da je ta stranka za mir in si ne želi vojne. Čudno je, je pa le res, da vodilni možje te stranke prav nič ne poznajo psihologije nemškega naroda. Ne vidijo, da si **nemški imperijalizem — in ta je živ, nezlomljen — tolmači angleško sočutje in pomoč kot zagotovilo zavezništva v bodoči maščevalni vojni.**

Ta občutek je pri Nemcih vedno narastel, kadar je bila v Angliji na površju delavska stranka. Zunanja politika te stranke, ki je v sebi pacifistična, je nehote, vendar dejansko vzbujala imperijalistične instinkte v Nemčiji. Mirno lahko rečemo, da bi se Nemčija po vojni obnašala drugače — sebi in svetovnemu miru v prid — ko bi natančno vedela tisto, česar ni vedela l. 1914., to je, da za svoje imperijalistične in maščevalne načrte ne more računati na Anglijo.

Glavni vzrok zadnje velike finančne krize poznamo. Na kratko in nepopolno ga lahko označimo takole: angleške banke so posojila, ki so jih za nizko ceno dobile v Ameriki in Franciji, za višje obresti plasirale v Nemčiji (in Avstriji). Nemški svet se ni dosti brigal, kako bo vrnil te milijarde. Kratkoročna inozemska posojila so banke naprej razposodile na dolge roke. **S tujim (francoskim in ameriškim denarjem) se je Nemčija (in Avstrija) na novo pozidala, industrijsko modernizirala, oborožila za maščevalno vojno in celo ponekod kot bankirka nastopala.** Ko so se spričo nacijonalističnega divjanja v Nemčiji francoski in ameriški bankirji ustrašili za svoj denar in ga zahtevali nazaj, ga nista mogli v zadostni meri vrniti niti Nemčija niti Anglija. Nastopila je tedaj kriza prvo v Nemčiji, nato v Angliji. Nemških denarnih kriz je svet po vojni vajen, angleških ne. Zgrudenje funta šterlinga je začudilo in pretreslo vse kontinente. Posledice se čutijo povsod, zlasti tam, kjer so prevladovale vezi z Anglijo.

V interesu svetovnega miru je, da se angleški denar čim prej ustali in zavzame stališče, ki mu gre. Nihče, ki dobro misli, se ne veseli zmede v Angliji. Pač pa nemški nacijonalizem. Ta pravi: sedaj mora Anglija z nami!

Anglija gotovo noče vojne. Njeno zunanjo politiko zadnjih let, zlasti njeno politiko napram nemštvu pa so razbelejeni, imperijalistični nemški možgani tolmačili drugače. Ta angleška nejasnost je vzbujala vojno razgretost v Nemčiji. Škodovala s tem miru v Evropi. Kot končni učinek ubijala kreditno silo Anglije Omajala funt šterling. Koristno bi bilo, ko bi angleška zunanja politika iz teh dejstev izvajala primerne posledice. Koristno zanjo in za ves svet.«

Fabius.

Neuspešna igra tujih agentov

Beseda o početju plačanih rovarjev proti našemu gospodarstvu

Beograd, 27. septembra.

Pod naslovom »Očitna igra, ki ji je treba napraviti konec«, prinaša današnje »Vreme« naslednji poučni članek, katerega ugotovitve polagamo vsem prizadetim na srce:

Ni nikak greh biti pesimist in gledati vse okrog sebe črno. Samo oni, ki jim to preide v navado zaslužijo sočutje, ker kažejo, da jim nečesa manjka v konstituciji. Splošno pa je notranja stvar, da se pesimizem in optimizem - če nista izraz bolehnosti - neprestano menjata. Ampak nepoboljšljivi pesimisti niso nikoli opasni, kakor so to lahko lažni pesimisti, ki vedno z bogve kakšnimi namerami žele dejanski stan prikazati v motni luči, služeč svojim ali bogve katerim drugim sebičnim interesom. Ti lažni pesimisti so se v zadnjem času očividno namnožili. Njihovo mračno početje je že znano, saj ni nič lažjega, kakor spoznati jih. Skrivaj razširjajo najneverjetnejše vesti, ki so z očitnimi tendencami.

Kdo so, odkod so in kdo jih pošilja?

To so moralne propalice, plačanci, defetisti in izdajalci, mračni tipi vsake vrste, vrženi k nam iz inozemstva iz onega dela, ki ga bode v oči vedno večji, stopnjevani progres konsolidiranje Jugoslavije in provajanje jugoslovenske nacionalne in državne politike. Njihovi motivi so ravno tako odvratni kakor nakleti njihovi gospodarji. Njihovo početje je oblačilo in izdajalsko. Oni in njihovi gospodarji so se vrgli z vsemi silami na to, da bi finančno krizo v Evropi izkoristili za razširjanje raznih tendencioznih vesti. Zadnje tri dni je zaradi tega nastalo delno in povsem neupravičeno dviganje vlog pri posameznih bankah in hranilnicah. To je agentom uspelo samo pri malodušnežih in bojazljivcih, kakršni so vedno obstojali, a jih je pri nas vedno bilo malo.

Trezno motrenje, presojanje položaja in dogodkov je tudi tokrat triumfiralo.

Ni države, ki je ne bi zajela splošna gospodarska kriza. Nobena država pa ne prinaša težkoč tako lahko kakor agrarna. Tem lažje, če je zaostala v gospodarskem razvoju. Tudi naše gospodarstvo morda baš zato, ker je šele v razvoju in primitivno, najlažje prenaša udarce krize, ki pretresajo starejše, industrijsko in gospodarsko bolj razvite in naprednejše države. Naše potrebe so koncev koncev male. Naš svet se zadovoljuje z malim in nihče ne more prenesti toliko kakor on. To se je pokazalo že neštetokrat, pa tudi tokrat.

Naše zveze z inozemstvom

tako gospodarske kakor finančne, so bile šele v razvoju. Polom dunajskega Kreditanstalte se nas ni tako rekoč niti dotaknil, ako upoštevamo posledice te propasti v drugih državah. Naše finance in naše gospodarstvo niso v zvezi s stanjem v inozemstvu. Naš finančni položaj nikakor ne zavisi od onega v nekaterih državah, ki so zašle v krizo. Mi z inozemstvom nimamo takih zvez. V drugih časih bi to bilo zlo, a danes je to baš naravnost ugodno. **Niti z angleškim funtom nismo v kaki zvezi.** In tu je treba reči, da bi nam tudi to bilo lahko škodovalo. Položaj je danes tak, da je relativno mnogo bolje, da naš nacionalni denar ni v zvezi s funtom Če se baš hotelo poudariti, smo mi v zvezi samo s francoskim frankom, ker smo v Parizu zaključili stabilizacijsko posojilo in ker smo v Parizu kupovali zlato, ki nam je bilo potrebno za stabilizacijo.

Kdor je zadnje dni motril naša borzna poročila je mogel uvideti, da je

dinar ne samo stabilen

marveč tudi, da je napredoval v primeri z vsemi devizami, celo nasproti švicarskemu in francoskemu franku in ameriškemu dolarju. Ta tendenca dinarja k porastu se je najjasneje pokazala baš pred krajem minulega tedna, ko so se lažne in tendenciozne vesti najbolj lansirale.

Denarna podlaga je vedno bila večja, kakor je to po zakonu potrebno. Skupno kakor tudi zlato in devizno kritje je vedno bilo večje, kakor ga predpisuje zakon. A ti predpisi so zelo strogi, ker se morajo kriti ne samo novčanice v obtoku, temveč tudi depoziti pri Narodni banki.

Naš proračun je uravnovešen.

Vsaka opasnost deficita je bila odstranjena z naglimi in odločnimi ukrepi vlade, ki ni čakala na uspeh pogajanj o naknadi reparacijske izgube. Zunanji minister je izjavil, da bo naša izguba popolnoma krita s posojilom. Že davno prej pa je vlada izvršila redukcijo izdatkov v znesku 700 milijonov Din. Pred par dnevi je tudi bilo izvršeno znižanje uradniških doklad Razen tega je bila povišana cena nekaterim tobačnim izdelkom, kar bo vrglo nove dohodke. Z ustvaritvijo žitnega fonda je zagotovljena izvedba žitnega zakona ne glede na redne proračunske dohodke. Primanjkljaj zaradi odgoditve reparacij bo izpopolnjen s posojilom. Kakor se torej vidi,

ni nikake opasnosti.

Storjeni ukrepi več kakor zadostujejo za ohranitev ravnotežja v proračunu. Kar se tiče spekulacij se mi vanje nikoli nismo spuščali. Mi nismo nikoli (kakor Avstrija, Nemčja ali Madžarska) spekulirali s svojim ali tujim denarjem To so dejstva, ki so dobro znana vsem in ki smo jih kar za primer navedli, da bi z njimi opomnili vse one, ki se jih tičejo Kajti z razlogi se ni mogoče boriti proti agentom in brezvestnežem, ki prvim zavedno nasedajo. Ne dvomimo, da bodo oblastva storila svoje, prepričani pa smo, da bodo v tem pomagali tudi vsi pravi rodoljubi.

Ustanovitev Društva zasebnih in avtonomnih nameščencev v Mariboru

Maribor, 27. septembra.

Sinoči se je izvršila ustanovitev Društva zasebnih in avtonomnih nameščencev v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma. Zbralo se je lepo število zasebnih in avtonomnih nameščencev iz Maribora in okolice, prisotni so pa bili tudi predsednik zveze za dravsko banovino g. Zemljič, tajnik g. dr. Sket, podpredsednik Pokojninskega zavoda za zasebne nameščence g. Evgen Lovšin in podravnatelj g. dr. Vrančič, ravnatelj Trgovskega in bolniškega podpornega društva g. Podgoršek, zastopnik trboveljske organizacije g. Marović, jeseniške organizacije g. Sušnik in drugi.

Po uvodnih izvajanjih predsednika pripravljalnega odbora g. Lojzeta Doležala, ki je utemeljeval potrebo novega društva in po pozdravih predsednika Društva odvetniških in notarskih pripravnikov g. Gildšverta, podružnice Društva bančnih uradnikov g. Skaze, predsednika zveze g Zemljiča in zastopnikov iz Trbovelj in z Jesenic je ustanovni občni zbor izvolil odbor: za predsednika g. Lojzeta Doležala, ravnatelja g. Lebana za tajnika, g. Pavletiča za blagajnika, v odbor gg. dr. Vatovca, Mirka Ogrizka, Gselmana in Neralića, go. Zabavnikovo in gdč Greto Pinterjevo, a v nadzorstvo gg. Slavka Rejo in Lojzeta Strašnika.

O položaju socialnih institucij, zlasti Pokojninskega zavoda, so podali strokovno izčrpne referate g. Evgen Lovšin, podravnatelj g. dr. Vrančič, o bolniškem zavarovanju ravnatelj Trgovskega in podpornega društva g. Podgoršek o delovanju in stanju Zveze društev zasebnih nameščencev za dravsko banovino pa tajnik dr. Sket. Sledila je še kraša debata, po kateri je predsednik Doležal zaključil lepo uspelo zborovanje.

V nedeljo dopoldne se je v Mariboru vršila seja odbora Zveze društev zasebnih in avtonomnih nameščencev za dravsko banovino.

Sprejem v banovinsko mlekarsko šolo

Ljubljana, 27. septembra.

Na banovinski mlekarski šoli v Škofji Loki se otvori novo šolsko leto dne 10. novembra 1931. Sprejemni pogoji so tile: Državljanstvo kraljevine Jugoslavije. Z dobrim uspehom dovršena osnovna šola in dvoletna praksa v mlekarskih obratih ali dvoletna kmetijska šola, ali enoletna kmetijska šola in 1 leto prakse v mlekarstvu. Starost nad 17 in ne preko 25 let. Moralna neoporečnost. Dovoljenje staršev ali njih namestnikov za obisk mlekarske šole. (Pogoj samo za mladoletne.) Fizična usposobljenost za poklic sirarja ali mlekarja.

Reflektanti naj vložé pravilno kolkovane prošnje in priloge ravnateljstvu banovinske mlekarske šole v Škofji Loki najkasneje do 31. oktobra. Svojim prošnjam naj priložé vse dokumente, ki dokazujejo, da imajo prosilci pogoje za sprejem na banovinsko mlekarsko šolo v Škofji Loki (domovnica, rojstni list, zadnje šolsko izpričevalo in izpričevalo o praksi, nravstveno izpričevalo, zdravniško izpričevalo in izpričevalo o uboštvu, vidirano po pristojni davčni oblasti).

Vzdrževalnina v zavodu, ki nudi obiskovalcu vso oskrbo, iznaša 650 Din. Prosilci izven dravske banovine plačajo še šolnino v iznosu od 100 Din na mesec. Prosilci, ki bi reflektirali na štipendije s strani svojih banovin ali pa ministrstva za kmetijstvo, naj priložé svojim prošnjam za sprejem še izjave teh oblastev, da hočejo plačevati zanje vse stroške za vzdrževanje in šolnino. Ravno tako morajo priložiti prošnjam slične izjave plačnikov tisti prosilci, ki se kanijo vzdrževati brez javnih podpor. Podrobnejša pojasnila dobe reflektanti v Škofji Loki pri ravnateljstvu zavoda, kakor tudi pri kmetijskih oddelkih svojih banovin in pri upravah kmetijskih šol.

V obmejni pokrajini

Gornja Radgona, 27 sept.

Najpomembnejši čas našega vinogradništva že trka na vrata. Le še dober teden dni in številni klopotci bodo končali svoje monotone pesmi, prijazni grički naših goric pa bodo zopet oživeli, čeravno ne v onem veselju in razpoloženju kakor prejšnja leta. Vedno huiša vinska kriza ne obeta našemu vinogradniku plačila truda, ki ga je imel vse leto. Deževni dnevi so vplivali zelo kvarno na zorenje. Grozdje je močno začelo gniti, tako da je v nekaterih legah bilo nujno potrebno podbiranje: podbira se ranina mozler in pošip, pa tudi ostale vrste, ker se bo s podbratvijo omogočila povolnejša dozoritev ostalega zdravega grozdja. Vreme se obrača sicer na bolje, čeprav je še zelo hladno ter je upati, da se kakovost letošnjega pridelka ki po količini dobro obeta, vsaj nekoliko izboliša. Nakup je v primeri s prejšnjimi leti zelo slab ter so zaradi preceišnih zalog starih vin letošnje cene smešno nizke.

V petkovi številki »Jutra« objavljenemu poročilu o volilnih imenikih pri nas je potrebno dopolnilo. K politični občini Negovi, za katero je navedeno, da ima 88 volilnih upravičencev, pripadata tudi krajevna dela Lokavci z 48 ter Radvenci s 64 volilnimi upravičenci. Skupno število volilnih upravičencev politične občine Negove znaša torej 200 in ne 88, skupno število volilnih upravičencev vsega gornjeradgonskega sodnega okraja pa se zviša za 112 in znaša torej 4.839. Volišča pa so predvidena: V Apačah za občine Apače, Črnci, Lutverci, Nasova, Segovci in Ženovci, v Drobtincih za občine Drobtinci, Grabe, Konjišče, Podgorje, Vratja vas, Vratji vrh in Žiberci, v Gornji Radgoni za občine Gornja Radgona, Črešnjevci in Police, v Negovi za občine Negova, Ivanjci, Ivanjševci in Očeslavci, v Okoslavcih za občini Okoslavci in Grabonoš, v Orehovcih za občine Orehovci, Boračevo in Zbigovce, na Ščavnici za občine Ščavnica, Plitvica in Plitvički vrh, v Radencih za občine Radenci, Hrastje Mota, Rihtarovci in Šuatovci, pri Sv. Juriju ob Ščavnici za občine Sv. Jurij, Bolehneci, Galušak, Kraljevci, Slaptinci, Stanetinci in Terbegovci ter pri Kapelj za občini Kapelo in Murščak.

Tatvine kolesa so se v zadnjem času začele precej često pojavljati tudi na deželi. Posojilniški uradnik France Grand je nedavno shranil svoje dobro ohranjeno kolo znamke »Waffenrad« v veži posojilničnega poslopja v Gornji Radgoni, kakor je to storil že večkrat prej. Neznan tat pa je kolo vzel na niko in pobegnil z njim. Je skorajnovo, črno pleskano ter ima št. 31.219.32.

Dva nedeljska požara

Zopet požig v celjski okolici — Ogenj v Slivnici

Celje, 27. septembra.

Davi ob 8. so bili celjski prostovoljni gasilci obveščeni, da je izbruhnil v bližini tovarne Pyrota v Čretu požar. Gasilci so bili s svojim avtomobilom že nekaj minut po izbruhu ognja na mestu ter so takoj pričeli z gašenjem. Žal je kmalu zmanjkalo vode v vseh treh vodnjakih, zaradi česar so bili gasilci prisiljeni napeljati cevi k precej oddaljeni Voglajni.

Med tem so prihiteli na pomoč tudi gasilci iz Gaberja in Teharja s svojima motornima brizgalnama. Skupnemu nastopu gasilcev je uspelo izvesti uspešno gašenje ter obvarovati tik poleg gorečega gospodarskega poslopja stoječe hiše enake usode. Gospodarsko poslopje, ki je bilo polno krme in slame, je popolnoma pogorelo. Bilo je last vrtnarja v Westnovi tovarni g. Maksa Zupanca, stanujočega v lastni hiši v Čretu št. 55. Domačim se je posrečilo, da so rešili iz že močno gorečega hleva krave in tudi iz svinjaka vse prašiče.

Celjski gasilci so se po odstranjeni nevarnosti okoli 11. vrnili v mesto. Škoda znaša več deset tisočev dinarjev. G. Zupan je bil zavarovan pri zavarovalnici Dunav in bo škoda najbrž večinoma krita. Kako je požar nastal, za enkrat še ni ugotovljeno.

*

Maribor, 27. septembra.

V noči od sobote na nedeljo je nastal v Slivnici ogenj. Gorelo je gospodarsko poslopje gostilničarja Antona Faleža. Požar je izbruhnil nekaj pred 13. uro. Na pomoč so bili pozvani gasilci iz Maribora in okoliške Krčevine, poleg mariborskih gasilcev pa so prišli na mesto nesreče gasilci iz Razvanja, Hotinje vasi, Pobrežja, Frama in Rač.

Sreča v nesreči je bila, da ni pihal veter, ker bi prišla v nevarnost tudi okoliška poslopja. Združenim močem gasilcev se je kmalu posrečilo omejiti ogenj. Človeških žrtev ni bilo in tudi živino so pravočasno rešili iz hlevov. Ogenj je uničil mnogo kmetijskega orodja, več voz, strojev in precej sena. Pogorelo poslopje je bilo precej veliko. Gmotna škoda znaša okrog 50 do 65.000 Din, krita pa je z zavarovalnino.

Kmetski voz pod vlakom

Voznik je zaspal na vozu in je svojo neprevidnost plačal z življenjem

Čakovec, 27. septembra.

Na železniški progi Varaždin—Ivanec se je zgodila huda nesreča, ki je zahtevala človeško življenje. S sejma v Čakovcu se je vračal proti domu s praznim vozom, na katerem je pripeljal na sejem čebre, kmet Gjuro Svrženjak. Z očetom se je vozil tudi njegov 14letni sin Franjo. Sejem ju je utrudil, da sta oba začela kmalu dremati na vozu in sta naposled tudi zaspala. Njuna usoda je bila prepuščena konju, ki je vozil po svoji mili volji, kjer mu je pač cesta najbolj ugajala.

Nesreča je hotela, da je konj zavozil pri stražarnici 7 na železniško progo prav v trenotku, ko je pribrzel nasproti vlak iz Ivanca. Konj se je še na čuden način rešil nesreče, dočim je voz z obema potnikoma zgrabila lokomotiva in ga strla. Obenem z vozom je prišel pod kolesa kmet Gjuro Svrženjak, ki je obležal razmrcvarjen in mrtev na železniškem tiru, a njegovega sina je lokomotiva k sreči sunila v stran, kar mu je rešilo življenje. Dečko je dobil le lažje rane. Prepeljali so ga v varaždinsko bolnico, kjer so mu rane nemudoma izprali in obvezali.

Kakor je dognala preiskava, je nesrečo pripisati le neprevidnosti voznika. Vlakovodjo in drugo železniško osobje ne zadene nikaka krivda.

Nevaren požar v tvornici usnja v Karlovcu

Karlovac, 27. septembra.

V četrtek zvečer je nastal nevaren požar v karlovški tvornici usnja, ki je last Prve hrvatske štedionice. Goreti je začelo v hlevu, ki spada k tvornici. Zgoreli so hlev, zgradba za delavska stanovanja in delno tudi skladišče za usnje in kemikalije. Vse to se je nahajalo pod eno streho. V skladišču k sreči ni bilo preveč usnja in drugega blaga. Skupna škoda še ni popolnoma ugotovljena. Domači gasilci so si mnogo prizadevali, da so nevaren požar omejili. Pri gašenju so pomagali tudi železničarji, ker se tvornica nahaja blizu kolodvora. Zgradba in usnje sta bila zavarovana.

Na razstavo sadja v Ptuju!

Ptuj, 27. septembra.

Razstavni odbor, ki vrši priprave za razstavo in sadni sejem v Ptuju, sporoča, da se kljub pozivom, prošnjam, opominom in pouku kmečki sadjarji ne držijo navodil, temveč da na slepo prodajajo svoje sadne pridelke, celo ne popolnoma dozorele, radi česar trpijo zgubo. Res je, da primanjkuje denarja za plačila, toda kljub temu bi kmečki sadjarji lahko počakali vsaj do razvoja sadne razstave in sadnega sejma, da bodo videli, kako se bodo cene sadju razvile, in tedaj naj prodajo svoje sadje, ako ga že shraniti ne morejo za poznejšo prodajo.

Opazuje se, da se kmečki sadjarji za razstavo premalo brigajo, da ne prijavljajo svojega sadja, ki bi ga imeli naprodaj, in da se nekako razstave izogibljejo, kakor da bi jim ta škodovala, mesto koristila To je napačno razširjeno mnenje, ki bo samo kmetu - sadjarju škodovalo. Kmet sadjar se danes mora zavedati, da je le v skupnem nastopu in skupni organizaciji moč in veljava, tako tudi pri prodaji sadja. Sedaj, ko je trg prepoln drugega sadja, se trgovina s sadjem ne razvija povoljno in so cene nizke. Ko bo pa grozdje minilo in drugi rani, poletni in jesenski sad, pa pride zimsko sadje, tako jabolka in hruške, do veljavne cene.

Vse to ima v vidiku sadna razstava in sadni sejem v Ptuju. Izboljšati hoče samo kupčijo in dati pouk sadjarjem za izboljšanje. Ker se menda sadjarji bojijo, da bi morali dati sadje za razstavo brezplačno, se pojasnuje, da se bo razstavljeno sadje **prodalo in plačalo razstavljalcem po najboljši ceni. Enako velja za grozdje.** Vsak sadjar in vinogradnik lahko razstavi tudi grozdje, ki se bo prodajalo na sadni razstavi ter razstavljalcu ravno tako plačalo po dobljeni ceni.

Razstavni odbor še enkrat apelira na kmečke sadjarje, da takoj prijavijo, koliko in katere vrste sadja bodo imeli naprodaj in če se hočejo razstave udeležiti ter razstaviti sadje, katere vrste in koliko. Opozarjamo, da so določene **lepe nagrade!** Sadje in grozdje bo sprejemal razstavni odbor v Društvenem domu v Ptuju od 5. do 9. oktobra.

Cigan ubijalec

Kutina, 27. septembra.

V vasi Gračenici so pri posestniku Andru Radovanoviću kožuhali turščico. K delu so so se zbrali vaški fantje in dekleta, med njimi tudi krojaški pomočnik Ivan Mance in 16letni cigan Nikola Gubić. Nastal je prepir s ciganom, ki se je silno razburjal. Gospodarju se je naposled le posrečilo, da je prepirljivce pomiril. Ko pa se je delo končalo in se je vaška mladina razšla, je cigan šel za Mancetom, ga napadel in ga z nožem zabodel v vrat. Ranjeni Mance se je nevarno ranjen splazil do bližnje hiše, kjer je čez pol ure umrl.

Objave

Sokol I, Ljubljana — Tabor, obvešča svoje članstvo, da bo v nekaj dneh razposlal položnice s prošnjo, da nakažete poljuben znesek za podporo gladujočim bratom, sestram in mladini sokolske župe Mostar. Kdor bi pomotoma ne dobil položnice, naj se posluži splošne položnice in vpiše našo številko 11.253 ali pa vplača svoj dar v društveni pisarni, kjer sprejmemo tudi darila v obleki, obutvi in dr. Priskočimo tem našim dragim pripadnikom na pomoč in pokažimo jim, da smo res bratje in sestre. Zdravo! Uprava.

Premestitev v železniški službi. Železniški kontrolor in postajenačelnik g. Bogomir Milost je v istem svojstvu premeščen s postaje Videm-Krško v Sevnico, in ne obratno, kakor se je napačno poročalo.

O strašnem samomoru mladeniča Starina na Viču nam je poslal g. Anton Kovačič, lastnik tovarne peči in štedilnikov v Rožni dolini, naslednje pojasnilo: »V Vašem cenjenem listu št. 219 ste poročali o strašni smrti mladega mesarja na Viču. Poročilo ni točno v nekaterih navedbah. Anton Starin ni bil brezposelni mesarski pomočnik, marveč je kot mesarski pomočnik izvrševal mesarsko obrt na materino ime ter jo vodil popolnoma samostojno, v največjem redu in dobri gospodarski zmožnosti za svoja mlada leta. Ljudstvo, s katerim je prišel v dotiko po kupčijskih zvezah, ga je smatralo za pridnega mladega gospodarja. Tudi ni resnica, da bi se popolnoma vdal pijači in da bi se popolnoma zanemaril. Bil je vedno mladenič na svojem mestu in ga bodo ohranili v najlepšem spominu kmečki ljudje, ki so ž njim kupčevali kakor tudi vsi sosedje in Vičani, ki so ga poznali.«

Narodna zaščita proti izkoriščevalcem njenega imena. Ker se je zadnji čas pojavilo širom naše države več nepooblaščenih oseb, ki zlorabljajo ime Narodne zaščite ter prodajajo najrazličnejše stvari, kakor brošure, knjige, razglednice itd., se opozarja javnost, da ne naseda tem sleparjem, temveč jih takoj prijavi oblastvom. Za zbiranje prostovoljnih prispevkov, članarine, predplačil na list je edino pooblaščen g. Mihajlo Tuk, a za nabiranje članov utemeljiteljev in oglasov za Narodno zaščito g. Drago Kovačević. Predsedstvo Narodne zaščite v Zagrebu.

Pojasnilo. Gospa Pavla Wessely, lastnica tovarne za izdelovanje slamnatih tulcev, vrvi in plaht v Ptuju, nas prosi, da vest o odpustu delavstva, objavljeno v »Jutru« 26. t. m., popravimo v toliko, da delavstvo ni bilo odpuščeno, temveč je samo dobilo 1 teden dni dopusta, da lahko ljudje pospravijo krompir, zelje in ostale jesenske pridelke.

Iz Dobrne pri Celju. Gospa Kumarjeva, soproga znanega glasbenika iz Zagreba, je nabrala za revne šolarje dobrniške šole znatno vsoto denarja, za kar ji izreka najlepšo zahvalo upraviteljstvo šole.

Ne sme v krčmo. Po sodbi sreskega sodišča v Rogatcu z dne 1. avgusta 1931. je zabranjeno Konču Vincencu, posestnikovemu sinu, rojenemu 4. decembra 1893 v Cerovcu, pristojnemu v občino okolica Slatina, srez Šmarje pri Jelšah in tam stanujočemu, zahajati v krčmo od 18. t. m. do 18. septembra 1932. Po § 268 kaz. zak. se kaznuje vsakdo, ki ve za razglašeno prepoved, pa vendarle postreže taki osebi z opojilom.

Rudolf Kresal:

Dogodki med tednom

Časih se pripeti, da sede človek k mizi, pomoči pero v črnilo, zapiše najprej iz nekega mučnega neugodja dan in mesec — pa se zamisli, kakor da je pozabil komu in kaj je hotel pisati. Čez nekaj časa pa se mu izpod peresa izvijejo, kakor da prste lomi krč, čudne, nerodne črke — jih prebere in spet obstane.

»Draga prijateljica!«, »Cenjeni gospod!« — Pa mu ta prijateljica ni prav nič draga in gospoda prav nič ne ceni. Pa je že tako, da brez dostojnega naslova ne sme biti nobena stvar.

Vendar naslov od sebe človek še kar vrže, mu je znan. — ga pozna odkar se je naučil pisati, ve da je vsak naslov bolj ali manj znak vljudnosti, da je, prazen do obupa — in da ga je treba šele napolniti!

S čim? — Nekaj se je moralo zgoditi. Kaj? Le — kaj?

Tako sedi človek eno uro, dve uri pri mizi, se igra s peresnikom, riše ž njim vse mogoče stvari, obraze, spačene figure, črte geometrijske like — in dela vtisk blaznega človeka. Je tisti čas, ko išče v sebi in zunaj sebe dogodkov res — čuden.

Čas poteka. Vsake pol ure udari ura. Počasi in zamolklo se vrste udarci drug za drugim. Človeka pri mizi pa obhaja suha vročina. Premišljuje — išče dogodkov.

In potem pride trenutek, ko je premislil že pol svojega življenja in prehodil pol sveta — premislil zraven še kak filozofski sistem kakor mimogrede in spoznal, da je vse okrog njega čudovito prazno, in da ni nobenega dogodka.

V tem trenutku pa kakor da se je doteknil električne žice, je našel dogodek:

Nebotičnik na Dunajski cesti bo kmalu pod streho! Dvanajst nadstropij bo imel in 54 metrov bo visok!

Ne! Ne! To še ni dogodek! Dogodek bi bil prav velik dogodek, če bi na tisti nedodelani nebotičnik splezal obupan ali pa izstradan človek — in se tam obesil — ali pa skočil z njega in priletel nepoškodovan naravnost v voz električne cestne železnice, se nehote moral odpeljati na kolodvor — tam pa bi — v svojem obupu — kupil vstopnico do Jesenic. Na Dunaj na Dunaj mu ves čas šumi po glavi. A ko pride na Jesenice — ga pošljejo spet v Ljubljano — nima inozemskega potnega lista. — Kaj ali naj potem še enkrat spleza na nebotičnik?

Preneumno! — Ali dogodek bi to bil.

Vendar podobne misli, blazne breznadejne nade, da bi se kako rešil svoje bede, mrtvega sveta okoli sebe, ali pa česarkoli, mučijo v teh mrzlih jesenskih dneh marsikaterega človeka pri nas.

Mraz je. Tega ni nihče pričakoval, da bo v drugi polovici septembra že tako huč mraz.

Zima trka. Trka, trka vsak dan huje. Zdaj zasači tega s praznim žepom, onega na kaki skriti klopi v tivolskem parku sredi noči. Strese se, obupno pogleda okrog sebe, skrči se v dve gubi, rad bi spet zadremal.

Nič več ne bo dremal pod milim nebom. Udje se mu tresejo, zobje šklepečejo. — Brezdomec vstane, napravi nekaj korakov sem in tja.

Noč poteka. Jutro bo. Dolg dan. Kaj potem, ko bo tako dolg dan? Kaj, brez kruha in brez strehe!

Sami izgubljeni dogodki, ki jih človek doživi — povsem nehote.

*

Seveda, v Ljubljani prav za prav ni borze, pri nas ni ne dolarja ne nemške marke — ne angleškega funta. Zaradi izgube na borzi se ljudje pri nas nič ne obešajo. Čemu neki!

Trimostje gledajo, nebotičnik občudujejo — in čakajo kdaj se bo spet kdo zaradi nesrečne ljubezni končal.

Ampak, bi se le zgodilo, pravi ta ali oni, ki ima veliko časa. Nebotičnik se lahko podre! In saj je po vsem svetu hudo. —

Da Lukmannove hiše v Gradišču ni več, to veste! Ne? — Ni je več.

Dogodek, vsekakor velik dogodek! Le človek si malo težko misli, da bi se prav pri nas, in prav v Gradišču pričel svet podirati.

*

Ali, na vse zadnje.

Tam v Gradišču je slovenska drama, In prav tam se je nekaj obrnilo.

Na slovenski oder je brez velikih zavlačevanj prišlo slovensko delo! Po dveh letih.

Sreda je, 23. septembra t. l.

V drami je premijera, igrajo delo slovenskega človeka — tudi dogodek! — igro ki jo je napisal **Slavko Grum:**

Dogodek v mestu Gogi.

Gledališče je nabito polno. Del znane ljubljanske publike se je spet skril. — Domača beseda nekaterim Ljubljančanom, ki znajo slovenski, časih noče biti razumljiva. Ta dogodek je menda večen.

Ampak zbrana je vsa slovenska kultura. Pisatelji dramatiki, skladatelji, filozofi, pesniki, slikarji, kritiki, novinarji, založniki, pisateljice, pesnice, slikarce, skladateljice, novinarke, mlado in staro se složno druži — vse pričakuje — —:

Mesto Goga živi! Živi — podesetorjeno življenje. Tu pa tam kdo zeva, iz neke lože je slišati opravljanje, nekdo kaže za nekom s prstom in krivenči ustnice. Manjša družba se pogovarja, ugiba, kam pojde po predstavi — pit! —

Vsi pa nestrpno čakajo, da se dvigne zastor.

Zdaj pa predstava je končana. Ljudje se razhajajo

Slovenskemu dramatiku vsa čast!

Ampak!

In ti ampaki se tako strahotno kopičijo da konec koncev — v mestu Gogi (Lj) ni bilo nobenega dogodka.

Pri predstavi so bili tudi trije mladi angleški pisatelji, člani mladega londonskega PEN-kluba.

Le od teh ni nihče rekel: ampak!

Bili so res presenečeni. In kaj takega — London! — nima, so rekli! Utegne biti res!

To-le mimogrede, tistim Slovencem, ki jim pred tujci nedostaja ponosa in zavesti vsakega kulturnega naroda:

»Da smo!«

*

V tem neprestanem kolebanju, ali smo ali nismo v večnem pričakovanju, da bi se kje pripetilo kaj velikega, nekaj neskončno veselega ali zelo strašnega, le da bi vsaj nekaj ur čutili: **da smo,** pa pride res prav kakor od boga — odrešenje za nekaj trenutkov Vse se je oddahnilo. Obrazi so v svetlobi obcestnih luči uprav sijali od neke težko umljive sreče, in oči so zamaknjeno gledale v nebo, odkar je prihajala vse večja tema. —

Pa dá, v soboto zvečer je mrknila luna. Letos je že drugič mrknila. Mrka ni bilo dosti videti, zato so pa ljudje hodili v soboto s precej mrknjenimi obrazi.

Vsekakor je treba priznati, da je luna, ta zvodnica — pravočasno mrknila. —

Dogodek ne bi bil tako velik, ko ne bi bil velik čas, v katerem je mrknila:

Zakaj ljudem je dal ta mrk precej po glavi in jih spravil vsaj malo k zavesti: **da so** — in da nobena luna in nobeno solnce ni večno.

DOGODKI PO ŠIROKEM SVETU

Hausse na pariški borzi

Medtem ko je ukinjenje zlate valute na Angleškem vplivalo na skoraj vse svetovne borze, je pariška borza nemoteno delovala in so domači papirji celo porastli na vrednosti

Krakatau bruha

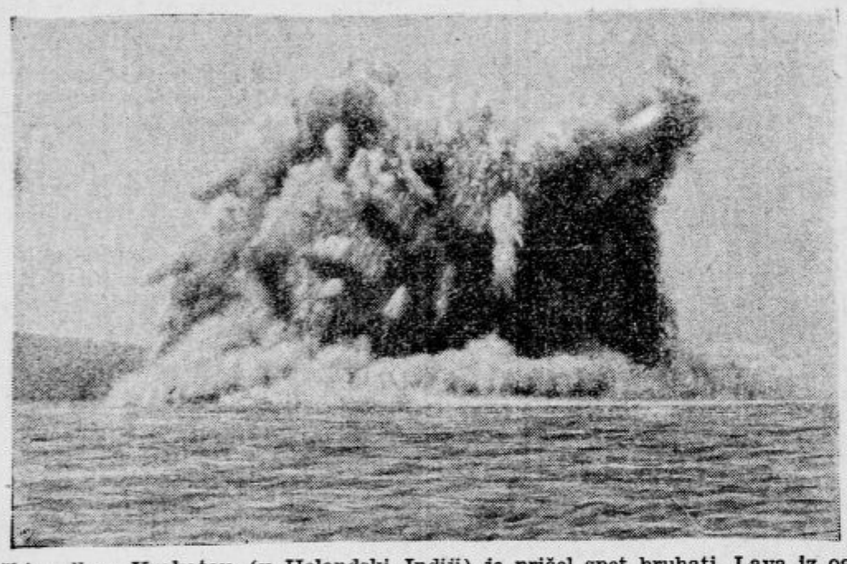

Otoški vulkan Krakatau (v Holandski Indiji) je pričel spet bruhati. Lava iz ognjenika se dviga 200 m visoko

Ukazom te žene se pokorava cela armada

Holandska kraljica Viljemina, ki je letos osebno prisostvovala jesenskim manevrom holandske vojske

300 m pod morsko gladino

Italijanski inženjer Galleazzi je konstruiral potapljaško odelo, s katerim se more potopiti 300 m pod morsko gladino. Nova potapljaška priprava je opremljena s posebnim telefonskim aparatom

Zastrupljevalka preti svojim odjemalcem

V Levicah na Slovaškem so prišli na sled umorom s pomočjo strupa, ki spominjajo po svojem obsegu na svoječasno zastrupljevalno afero na Madžarskem.

Aretirali so vdovo Stankovo, ki je pri zaslišanju priznala, da je hotela s strupom odstraniti svojo 18-letno bolno hčer in 72-letno vdovo Tarnyikovo, ki je stanovala pri njej in bi morala skrbeti zanjo do njene smrti. Obe kandidatinji smrti sta ji bili nadležni. Preiskava pa je ugotovila, da je Stankova poleg teh poskušenih umorov izvršila celo vrsto dejanskih umorov, ki jih pa trdovratno taji. Tako je zastrupila svojega moža, pozneje vdovca Berkesza, s katerim je živela v divjem zakonu, in tudi 8-mesečnega otroka svoje hčere, ki živi na Francoskem, in ga ji je poslala v rejo.

Stankova pa je zalagala z morilnim praškom vse v domači vasi, ki so se hoteli iznebiti kakšnega svojega neljubega sorodnika. Tako je neka Schöneszyjeva zastrupila svojega moža, da bi se lahko poročila z nekim vdovcem, ki jo je pa pustil na cedilu; kmet Repinski pa je zastrupil svojega očeta, baje zato, ker je oče zasledoval njegovo ženo. Oba zastrupljevalca so seveda aretirali, ista usoda pa čaka še kup drugih ljudi. Zanimivo je, da Stankova sama izdaja svoje »klientes, in sicer iz maščevalnosti, ker so ji ostali dolžni razne vsote za strup, ki jim ga je dobavljala, oziroma se ji niso dali izsiljevati. Že prej jim je po advokatu grozila s tožbo, če ji ne plačajo toliko in toliko za strup. Preiskava se nadaljuje in pričakovati je še novih senzacionalnih odkritij.

Henri Cochet,
eden najboljših teniških igralcev na svetu, je z nekimi drugimi prvaki v belem sportu stopil med profesionale. Cochet je sklenil pogodbo za letno plačo v znesku 140.000 nemških mark

Tehnični del rubrike urejuje avtotehnični oddelek Vacuum Oil Company, d. d.

Sportne prireditve ob 25 letnici zagrebškega Avtokluba

Kakor smo v naši rubriki že kratko poročali, je praznovala zagrebška sekcija Avtomobilskega kluba 25-letnico svojega obstoja. Ta pomembni jubilej dela se je slavil v dneh 18. do 20. t. m. Slavje se je otvorilo z *izletom avtomobilistov* iz vse naše države. Prišlo jih je zelo veliko: to je bila gotovo najlepša čestitka zagrebškemu Avtoklubu. Istega večera je bil *obhod avtomobilov po mestu*. Povorka je bila naravnost impozantna, kajti udeležili so se je vsi člani zagrebške sekcije Avto-kluba, gostje in številni motociklisti. Avtomobili in motorna kolesa so bili razsvetljeni z nebrojem malih žarnic, ki so že itak pestro sliko še spopolnili.

Prihodnjega dne se je vršila *gorska dirka avtomobilov in motornih koles* na Vončinovi ulici. To je ulica, ki spaja staro meščansko ulico — Vlaško ulico — z novim delom mesta, ki leži na bregu. Na tem bregu je medicinska fakulteta, bogoslovje in lepo število vil, ki jih je hrup avtomobilov in motornih koles spravil ob popoldansko spanje. Vončinova ulica, ki je pretvorjena v progo za gorsko dirko, je v ta namen zelo prikladna. Cesta ima vzpon 6 odstotkov, je grajena dobro in iz čvrstega materijala, ima 2 manjša zavoja na onem delu ceste, ki vodi navkreber in zelo oster zavoj, ki tvori obenem prehod na ravnico. Tak teren in dejstvo, da je proga dolga vsega 1 km, zahteva od vozača dobro tehniko. Proga Zagrebčanom ni neznana, ker se je lani vršila na njej gorska dirka za avtomobile in motorna kolesa, vendar se je tudi letos opazilo, da je dosegel le oni vozač dober čas, ki je progo razdelil z matematično točnostjo. Posebno velike preglavice je delal glavni zavoj, dasi je bil materijal vozačev letošnje dirke mnogo boljši, kakor lani.

Predvsem so startali motociklisti z motornimi kolesi do 250 ccm. Prvi je prišel na cilj Anton Uroić na Puchu v času 48.4. Drugi je bil Ivo Sarutančec (DKW) v 51.4, tretji Vekoslav Zorčić (DKW) v 52.4.

V isti kategoriji je startala tudi edina dama ga. Hanja Boškovićeva, ki je dosegla 1:03.6.

Tej kategoriji je sledila druga: sportni motocikli do 350 ccm. V tej je dosegel Anton Štrban prvo mesto s 46.2, Anton Uroić drugo s 47.8, Slavko Svenščak tretje s 54.

Tretja kategorija, motorna kolesa do 500 ccm, slike v pogledu zmagovalcev ni mnogo spremenila. Tudi v tej kategoriji se je Štrban plasiral na prvo mesto (čas 44.6). S to vožnjo je dosegel Štrban najboljši rezultat motociklistov in zagotovil si je s tem posebno nagrado predsednika zagrebškega Avtokluba, g. Milana Bošnjaka.

Sledila je skupina motociklov do 1200 ccm. Tu je zmagal Uroič v času 49.8. Zadnja kategorija so bila motorna kolesa s prikolico. Zmagal je Štrban (BSA) v času 53.6 Prišli so na vrsto avtomobili. Startali so, kakor motorna kolesa, posamezno. Rezultati so bili naslednji:

Turistični avtomobili do 1500 ccm: Karl Haupt (Mathis) v 1:8.8, turistični avtomobili do 2000 ccm: Gustav Stoinschegg (Tatra) v 1:03.2. V tej skupini se je plasiral dobro še član Avtokluba Hans Meyersheimb (Steyr) v 1:15.8. Turistični avtomobili 2000 — 3000 ccm: najboljši čas Pavel Prekratić (Lancia Lambda) z 1:02.2. Tur. avtomobili od 3000 do 5000 ccm: najboljši čas Milan Hetenyi (Ford) z 52.6 sek. Skupina avtomobilov med 5000 — 8000 ccm je končala z lepo zmago Viktorja Barešića (Mercedes-Benz s kompresorjem), ki je prevozil progo v 47.2.

Kategorija sportnih in dirkalnih avtomobilov: prvi Werner Stiger (Tatra) v času 1:1. V isti kategoriji, samo v razredu med 2000 in 3000 ccm je dosegel Franjo Arlavi (Austro-Daimler) 56.6, med 3000 in 5000 ccm Andrej Cundrić (Steyr Sport) 52.

S tem je bil sportni del prvega dne končan. Organizacija dirke je bila zelo dobra. Žirijo in predsedništvo so tvorili g. Milan Bošnjak, predsednik Avtokluba, oba podpredsednika gg. O. Schweickhardt in Z. Kugli, g. podban dr. Hadži, konzul A. Ehrmann in predsednik Zveze motoklubov g. Edo Funk. Direktor vseh prireditev je bil g. E. Bačoka, a sportni komisar gorske dirke g. inž. Hugo, komisar hitrostne, ki se je vršila drugi dan, pa g. arh. Benedik. Tajnik je bil g. ppolkovnik Skala.

Pregled in tek dirke je prenašala zagrebška radio-postaja, a obenem je bil na mestu z dobrim vidikom na progo postavljen tudi drugi mikrofon, ki je odajal iste vesti, ki so se prenašale po zvočnikih, postavljenih na več mestih proge. Pred obema mikrofonoma je držal konferanso član Avtokluba g. M. E. Širca.

Ob 21. je bila *slavnostna seja Avtokluba*, ki jo je otvoril predsednik zagrebške sekcije g. Milan Bošnjak. V svojem govoru je obrazložil zgodovino I. Hrvatskega avtomobilskega kluba, sedaj sekc. Avtomobilskega kluba kraljevine Jugoslavije, in na kratko naznačil smernice bodočega dela. Njegov govor so mnogoštevilni prisotni pazljivo poslušali in mu na koncu z aplavzom čestitali kot prvemu predstaviteliu kluba. V imenu predsednika centrale Avtokluba, Nj. V. kneza Pavla, in v imenu beograjske sekcije je pozdravil jubilarni klub bivši minister g. dr. Velizar Janković, v imenu nemškega Avtokluba, ADAC, g. inž. Fritz, v imenu ljubljanske sekcije g. August Praprotnik, v imenu sarajevske sekcije g. dr. Jojkić. Potem ko so prinesli še nekateri drugi gospodje pozdrave iz drugih krajev, so se gostom razdelila posebna izdanja zagrebških revij »Motor Sport« in »Svijet« ter posebno avtomobilsko izdanje dnevnika »Jutarnji list«.

Slavnostni seji je sledila soareja v Gradskem podrumu, ki je v najboljšem razpoloženju zaključila pomembni dan. Drugo jutro je bila *hitrostna dirka avtomobilov in biciklistov*. Vršila se je na eni najprometnejših cest, ki vodijo iz Zagreba proti Varaždinu. Posebno poudariti je treba, da je po tej cesti velik promet z avtobusi, ki gotovo ceste, grajene že itak na netrdi podlagi, ne izboljšajo.

Odsek ceste, na katerem se je vršila hitrostna dirka, leži med Sesvetami, kjer je bil start, in Maksimirom, kjer je bil cilj. Proga je dolga 6 km in 400 m. Dasi je bila popravljena, avtomobili niso mogli razviti vse hitrosti, posebno še, ker je bilo deževno vreme in se je moralo na nekoliko mestih voziti previdno. Zato so doseženi rezultati vsekakor dobri.

Dirko so otvorili biciklisti v dveh skupinah. V prvi (juniorji) je zmagal Šimonović, v drugi (seniorji) pa Gregorati. Sledili so avtomobilisti. Zanje je bila ta dirka zelo važna, kajti čas, ki se je dosegel ta dan, še je prištel k rezultatu gorske dirke in šele zbroj teh dveh je dal končno klasifikacijo.

Rezultati te hitrostne dirke (na 6.400 km) so bili naslednji: Kategorija turističnih avtomobilov: razred do 1500 ccm: Karl Haupt čas 5:00.2. Razred 1500 — 2000 ccm: Gustav Stoinschegg 4:29.8. Razred 2000 — 3000 ccm: Prekratić 4:07.4. Razred 3000 — 5000 ccm: Hetenyi 3:39.6. Razred 5000 — 8000 ccm: Viktor Barešić 3:28.2.

Tem je sledila kategorija sportnih in dirkalnih avtomobilov: v prvi je zmagal Zadobošek (Bugatti): v času 3:11.2, drugi je bil Stiger v času 3:35, tretji Edo Funk v času 3:53. V razredu 2000 — 3000 ccm iste kategorije je dosegel Arlavi čas 3:59.6, a v razredu 3000 do 5000 ccm Cundrić 5:01.4, ki je izgubil na progi čas zaradi menjanja svečic.

Pri končni klasifikaciji so se delile nagrade po že v naprej določenem ključu med člane Avtokluba in nečlane. Nagrad je bilo zelo veliko; največjo nagrado, srebrni pokal Nj. Vel. kraljice, pa je odnesel gospod Viktor Barešić. M. E. Š.

Novi letalski rekordi. Mednarodna aeronautična federacija je priznala naslednje rekorde: Francozu Vausseauu, ki je na letu nad 2000 km dosegel hitrost 229.267 km na uro Letel je na avijonu Latecoere z motorjem Hispano-Suiza od 650 k. s. Nadalje Američanoma Leesu in Brossyu za let v omejenem prostoru 84 ur in 32 minut na letalu Bellanca z Dieselovim motorjem tvornice Packard 225 k. s. Francozu Coupetu, ki je na dvomotornem letalu Farman 500 k. s. z obremenitvijo letala 2000 kg dosegel višavo 7507 metrov. Končno je priznan rekord Fretonu in Lavrgneu, ki sta s Farmanom z motorjem Renault 95 k. s. dosegla hitrost 223.546 km na uro.

Švejk pred vojno

2. Švejk gre po mašno vino.

Apostolski vojni vikar, doktor Koloman Belopotocky, škof antiohijski, je imenoval Avguština Kleinschrodta za vojaškega dušnega pastirja v Tridentu. Med navadnim duhovnikom in med vojaškim duhovnikom je velika razlika. Tu se v najdovršenejši obliki združujeta vera in vojaščina. Dve povsem različni kasti sta tu zvezani. Razlika med obema vrstama dušnega pastirstva je tako velika, kakor med dragonskim poročnikom, ki v vojni akademiji poučuje jahanje in med lastnikom hipodroma.

Vojaškega duhovnika plačuje država. On je vojaški dostojanstvenik na izvestni položajni stopnji, ima pravico nositi sabljo in izzivati dvoboje. Civilni duhovnik sicer tudi dobiva plačo od države, mora se pa še posebej potruditi, da izvleče iz vernikov dovolj denarja za udobno življenje.

Navadnega duhovnika vojaku ni treba pozdravljati, vojaškemu dušnemu pastirju pa mora izkazati čast, ki mu gre, sicer je zaprt. Bog ima torej na zemlji dve vrsti namestnikov: take v civilu in take v uniformi. Božji služabniki v civilu morajo skrbeti za politično agitacijo, medtem ko morajo vojaški duhovniki spovedovati in zapirati vojake, na kar je ljubi bog najbrž še posebej mislil, ko je ustvaril to grešno zemljo in pozneje še Avguština Kleinschrodta.

Če je ta prečastiti gospod kolovratil po tridentinskih ulicah, je bil od daleč podoben kometu, s katerim hoče razjarjeni bog kaznovati nesrečno mesto. Bil je strašen v svojem veličastju in o njem so na tihem govorili, da je imel na Ogrskem tri dvoboje, v katerih je svojim nasprotnikom iz oficirske Kazine, ki so bili malce premalo trdni v svoji veri, odsekal nosove.

Ko je na ta način zajezil val brezbožništva, je bil premeščen v Trident. Bilo je ravno v času, ko je dobri vojak Švejk zapustil garnizijski zapor in se vrnil k svoji kompaniji, da bi tam nadaljeval obrambo domovine.

Duhovni oče tridentinske garnizije je takrat iskal novega slugo in se je baš napravljal, da si ga sam poišče med moštvom.

Ni čudo, da je njegovo oko obstalo na dobrodušnem obličju dobrega vojaka Švejka in da ga je potrepljal po rami ter mu dejal: »Pojdi z menoj!« Dobri vojak Švejk se je pričel opravičevati, češ, da ni nič napravil, toda kaplar ga je prijazno sunil in povlekel v pisarno.

V pisarni je podčastnik po dolgem opravičevanju pojasnil vojaškemu duhovnemu pastirju, da je dobri vojak Švejk govedo, toda velečastiti gospod Kleinschrodt ga je prekinil: »Govedo ima vendar lahko dobro srce,« nakar je dobri vojak Švejk ponižno prikimal. Njegov smehljajoči se obraz z odkritosrčnimi očmi je tako prijazno sijal iz kota, da vojaški dušni pastir ob pogledu na to dobrodušno lice kar ni hotel poslušati registra grehov dobrega vojaka Švejka.

Od tega trenutka dalje se je pričelo za Švejka lepše življenje. Na skrivaj je pil mašno vino in svojemu predstojniku je konja tako lepo očistil, da ga je prečastiti duhovnik Kleinschrodt nekoč celo pohvalil.

»Pokorno javljam,« je izjavil dobri vojak Švejk, »da bom storil vse, da bo vaše kljuse tako lepo ko vi.«

Potem so prišli veliki dnevi vojaškega tabora v Castel - Nuovo, kjer je imela biti darovana tudi vojaška maša.

Avguštin Kleinschrodt je uporabljal v cerkvene namene le spodnjeavstrijsko mašno vino iz Võslaua. Italijansko vino mu ni nič kaj dišalo in tako se je zgodilo, da je potem, ko mu je vsa zaloga pošla, poklical dobrega vojaka Švejka predse in mu dejal: »Jutri zjutraj mi prineseš iz mesta võslausko vino. Denar boš dobil v pisarni; s seboj boš vzel osemliterski sodček in se takoj vrnil. Zapomni si: iz Võslaua na Spodnjem Avstrijskem. Abtreten!«

Naslednji dan je Švejk prejel dvajset kron. In da ga na povratku straža pri vhodu v tabor ne bi ustavljala, so mu izročili potni list, v katerem je stalo: »Službeno po vino«.

Dobri vojak Švejk se je napravil v mesto in vso pot ponavljal: »Võslau, Nieder-Österreich«, javil to tudi na postaji in tričetrt ure nato zadovoljno sedel v vlaku, ki je vozil na Spodnje Avstrijsko.

Ta dan je potek vojaške maše motilo le grenko italijansko vino v kelihu.

Proti večeru je Avguštin Kleinschrodt spoznal, da je dobri vojak Švejk lopov, ki je pozabil na svoje vojaške dolžnosti.

Po vsem taboru je bilo slišati preklinjanje Avguština Kleinschrodta, razlegalo se je tja do alpskih vrhov in odmevalo v Etschtalu pri Meranu, skozi katerega se je nekaj ur prej z zadovoljnim smehljajem peljal dobri vojak Švejk v veseli zavesti, da je izpolnil svojo dolžnost.

Peljal se je po dolini, skozi predore in na vsaki postaji suho vprašal: »Võslau, Nieder - Österreich?«

Končno je dobrodušno obličje dobrega vojaka Švejka ugledalo postajo Võslau in dobri vojak Švejk je takoj pokazal možu v službeni čepici svoj vojaški potni list: »Službeno po vino«.

Z veselim nasmehom je vprašal, kje je tu vojašnica.

Mož v službeni čepici je hotel videti njegovo maršruto. Dobri vojak Švejk je pojasnil, da ne ve, kaj je to maršruta.

Potem sta prišla še dva moža v čepicah in pričela Švejku pripovedovati, da je najbližja vojašnica v Korneuburgu.

Dobri vojak Švejk je torej kupil listek za v Korneuburg in se peljal dalje.

V Korneuburgu je bil železničarski polk in so se v vojašnici zelo začudili, ko se je dobri vojak Švejk mahoma sredi noči pojavil pred vrati vojašnice in pokazal straži svoj potni list: »Službeno, po vino«.

»Počakali bomo do jutri,« je dejal poveljnik straže, »inšpekcijski oficir je pravkar zaspal.«

Dobri vojak Švejk je legel v posteljo v trdni veri, da je napravil za državo vse, kar je mogel, in zadovoljno zaspal Zjutraj so ga peljali v pisarno. Tam je računskemu častniku pokazal svoj potni list: »Službeno po vino«, s pečatom »Feldlager Castel-Nuovo, Rgt. 102, Bat. 3.« in s podpisom službujočega oficirja.

Osupli podčastnik ga je peljal v polkovno pisarno, kjer ga je polkovnik pričel zaslišavati:

»Pokorno javljam,« je dejal dobri vojak Švejk, »prihajam po naročilu prečastitega feldkurata Kleinschrodta iz Tridenta. Prinesti moram osemliterski sodček mašnega vina iz Võslaua.«

Pričeli so se posvetovati, Švejkov dobrodušni in bedasti obraz, njegovo odkrito vojaško zadržanje in njegov potni list »Službeno po vino«, pravilno potrjen s pečatom in podpisom, vse to je napravilo nanje globok vtis in stvar se jim je zdela še bolj zamotana.

Razvila se je velika debata. Večina je bila mnenja, da je prečastiti feldkurat Kleinschrodt znorel in da ne kaže drugega, kakor poslati dobrega vojaka Švejka z maršruto nazaj.

Podčastnik je torej napisal za Švejka maršruto. Bil pa je dober človek in za par kilometrov se ni menil. Zato je predpisal Švejku povratek preko Dunaja, Gradca, Zagreba in Trsta v Trident. Vožnja naj bi trajala dva dni. Izplačali so Švejku na roko eno krono šestdeset, podčastnik mu je kupil vozni listek in kuhar mu je iz sočutja dal tri hlebce komisa.

V istem času je feldkurat Avguštin Kleinschrodt hodil po taboru v Castel - Nuovo, škripal z zobmi in nič drugega ni dejal, kakor: »Ujeti, privezati, ustreliti.«

Dobrega vojaka Švejka so imeli v evidenci kot dezerterja. Kako pa so se začudili, ko se je Švejk četrti dan ponoči pojavil pri vhodu v tabor in smehljaje se oddal svojo maršruto iz Korneuburga in potni list: »Službeno po vino«. Seveda so ga takoj prijeli, ga na njegovo začudenje zvezali in ga odpeljali v barako, kamor so ga zaprli.

Zjutraj so ga odvedli v mesto v vojašnico.

Istočasno je dospelo od železničarskega polka v Korneuburgu pismo, v katerem so vpraševali polkovnika, čemu je prečastiti feldkurat Avguštin Kleinschrodt poslal vojaka Švejka v Korneuburg po võslausko vino.

Po zaslišanju dobrega vojaka Švejka, ki je z odkritim in blaženim smehljajem pripovedoval, kako se je vse to zgodilo, se je vršilo veliko posvetovanje, po katerem je prečastiti vojni kurat Avguštin Kleinschrodt obiskal dobrega vojaka Švejka v zaporu.

»Ti, govedo, najbolje napraviš, da se daš superarbitrirati, da bomo imeli končno pred teboj mir.«

Dobri vojak Švejk pa je feldkurata odkrito pogledal in dejal: »Pokorno javljam, da bom Njegovemu Veličanstvu cesarju služil do poslednjega diha.« (Dalje prih.)

Sportna nedelja

Presenetljivi rezultati prvenstva LNP

Primorje je z veliko srečo iztrgalo Mariboru eno točko — Tudi ljubljanska Svoboda in Železničarji so igrali neodločeno — Tesna zmaga Ilirije v Celju — Nadaljevanje državnega prvenstva — Tudi hazenašice so se borile za točke — Dve kolesarski dirki za gorsko prvenstvo

Ljubljana, 27. septembra 1931.

V tretjem kolu podsavezne lige so bili doseženi, skoraj bi rekli, presenetljivi rezultati. Primorje je po šibki igri svojega napada samo remiziralo z Mariborom, prilično preseneča tudi rezultat Ilirije v Celju. Svoboda je Železničarjem odščipnila v Mariboru eno točko in s tem nekako afirmirala razmeroma dober rezultat, ki ga je minulo nedeljo dosegla proti Mariboru. To šekmovanje se, kakor kaže, nepričakovano zapleta in utegne tekom nadaljnjih nedelj postati še nadvse zanimivo.

Stanje v podsavezni ligi po tretjem kolu:

Primorje	3	2	1	0	9:3	5
Maribor	3	2	1	0	12:6	5
Ilirija	3	2	0	1	7:8	4
Svoboda	3	0	2	1	5:7	2
Atletiki	3	0	1	2	4:10	1
Železničar	3	0	1	2	2:5	1

Primorje : Maribor 1:1 (1:0)

Vreme je bilo prireditvi zelo naklonjeno in tako je prišlo na igrišče preko 1000 ljudi. Po visoki zmagi Maribora nad Ilirijo je hotela naša publika videti to moštvo pri delu v borbi z domačim rivalom Ilirije. Ni mnogo manjkalo, pa bi bila mariborska enajstorica priredila ljubljanskemu nogometnemu občinstvu veliko iznenadenje. Kljub temu, da ni bil predveden prvorazreden nogomet, je občinstvo prišlo na svoj račun, ker je bila tekma zelo živahna in skoro vseskozi napeta.

V predtekmi, ki šteje v ljubljansko prvorazredno prvenstveno konkurenco, je nastopil par

Primorje rez. : Jadran 3 : 0 (3 : 0).

Rezerva Primorja, ojačena z nekaterimi igrači, ki sicer igrajo stalno v prvem moštvu, je sigurno odpravila Jadrana že v prvem polčasu in si tako priborila prve točke. Sodil je g. Mahkovec.

S četrturno zamudo se je nato pričela glavna bitka. Sodniku g. Podupskemu iz Zagreba, sta se predstavili moštvi v postavah.

Primorje: Jančigaj — Svetic, Hassl — Zemljak, Sočan, Pišek I. — Trajkovič, Jug I., Francl, Jež, Uršič.

Maribor: Koren — Bertoncelj, Štepic — Jež, Kirbiš, Konič — Žgur, Hreščak, Terglec, Zemljič, Priberšek.

Velike borbe ta tekma ni prinesla. Potekla je temperamentno, v glavnem pa se je odigrala v polju. Posebnih fines ni pokazalo niti eno niti drugo moštvo, borba ni niti za trenotek prekoračila okvirja izrazitega lova za točkami.

Rezultat sam ne odgovarja poteku igre. Kajti Maribor je pretežno večino drugega polčasa prevladoval tako očividno in napadal s toliko silo, da bi bil zaslužil vsaj ostvarjenje tistih zrelih in prezrelih položajev, ki brez srečnih naključij niso bili več branljivi. Ves ta pritisk mu je prinesel samo izenačenje, s tem kajpak tudi zelo dragoceno točko, in v toliko zre lahko moštvo Primorja na polovičen uspeh s samozadovoljno zavestjo, da je imelo v sreči dobrega zaveznika.

Moštvo Maribora je podalo homogenejšo celoto. V obrambi ima trio, ki je zanesljiv, edino Bertoncelj se ni povsem enakovredno uvrstil v to formacijo. V začetku je zagrešil težko napako, ki je nasprotniku omogočila uspeh. Halfi so bili povprečni in morda najšibkejši del moštva. Odločnejše so se pojavili na igrišču šele proti koncu prvega polčasa, pač pa so v drugem polčasu opravili odličen napadalni posel. Defenzivno so bili šibkejši, zlasti Jež, in tako si je nasprotni napad, ki gotovo ni bil po tem, da bi ustvarjal junaške čine, vendar izdelal nekaj prav nevarnih situacij, ki jih pa ni utegnil izkoristiti. Napad je oživel, ko mu je prispela pomoč od zadaj. Imel je težko stališče v borbi z dobro razpoloženo nasprotno srednjo linijo, ko se je pa preril preko te ovire, so nastajale pred nasprotnim golom zelo kočljive situacije. Premajhna odločnost za končni strel je preprečila boljši izkupiček, deloma pa ga je spremljala v zaključnih akcijah izrazita smola. Moštvo se po večini odlikuje z dobro tehnično podlago, s koristnim startom, dobro igro z glavo in velikim razumevanjem za primerno plasiranje; pokrivanje je bilo dobro.

Moštvo Primorja — se išče. Že v ligaških tekmah ni hotelo funkcionirati v napadu, in še vedno se za ta del moštva ne najde posrečena solucija. V včerajšnji igri se je napad pokazal z najslabše strani. Edina aktivna moč v napadu je bil Uršič, ki je proti koncu igre zamenjal mesto z Ježem, ne da bi mogel razen malo večje živahnosti prispevati k boljšemu delovanju te vrste. Centerfor ni bil nikak vodja napada, prav tako ni bil Jež v zvezi niti najmanje koristen, še manj seveda na krilu. Tudi desna stran napada je bila dokaj slaba. Poedinci ne znajo stopati, kombinatorno so bili skoro vsi pod kritiko, žoge sploh ne znajo držati. Iz tolikih vporabljivih žog, kot jih je ta napad dobil zlasti tekom prvega polčasa od ozadja, bi bil katerikoli drug napad sigurno izbil večji dobiček. V toliko gre zasluga za neuspeh moštva izključno na rovaš mizerne igre napadalne vrste. Halfi so bili dobri, edini del moštva, ki je svojega protivnika prekašal. V drugem polčasu sta stranska halfa sicer precej popustila, očividno radi blesur, in tako se je skrčila njuna aktivnost na defenzivno delo, ki sta ga do konca opravila zadovoljivo. Obenem so halfi pokazali dober start, so smiselno dodavali naprej in pametno prenašali igro. Ožja obramba je za malenkost popustila od nekdanje sigurnosti. Jančigaj je par žog odlično lovil, poleg tega si je v drugem polčasu privoščil par težkih napak, ki izvirajo iz nesigurnega lovljenja žoge. Če je žoga ostro streljana, odbija, mesto da bi lovil in plod te taktike je bil Mariborov gol, ki je odščipnil eno točko. Branilca sta le redko čisto odbijala, poleg vsega pa je bil Svetic še nesiguren v startu.

Primorje dobi žreb in izbere polovico proti solncu. Prve napade izvede M., potem pa je P. pred nasprotnikovimi vrati. V 2. min. kot za P., Trajkovič je v ofsidu. Občinstvo se oglaša. Prodor M., nato v 5. min. Bertoncljeva pogreška, Uršič bliskovito povzame žogo, centrira in Jug pošlje iz neposredne bližine v mrežo, 1 : 0 za P. — Opaža se dobra igra primorjanskih halfov. Prve četrt ure P krepko pritiska, toda napad ne drži žog. V 16 min. napad M., ki mu prinese kot. Jančigaj čisti. Naslednje četrt ure se igra raztrga, igra se večinoma v polju. V 35. min napad M., ki mu nudi prvo priliko za strel na gol! V naslednji minuti je najprej P. v napadu, potem preide žoga bliskovito v nasprotno polovico, toda Priveršek zaključi nevarno situacijo s strelom mimo. Takoj nato Sočanova pogreška, ki jo izkoristi Terglec, toda žoga se odbije od spodnjega prečkinega roba. V 14. min. reši Stepič v zadnjem hipu v kot. Žoga pride v polje. Svetic slabo starta, utegne pa še poslati žogo v kot. V poslednjih sekundah je M. v fronti. Kirbiš strelja ostro, toda Jančigaj skrene v kot, ki se več ne strelja: polčas 1 : 0 za P. koti 3 : 2 za M.

V reprizi je najprej P. v napadu. Potem par nevarnih napadov M. in v 3. min. seže Jančigaj mimo toda Zemljič zgreši žogo pred praznim golom. Slede nevarni napadi P., ki jih napadalni kvintet ne zna izkoristiti. P. močno pritiska V 9. in 11. min dva prosta strela pred kaz. prostorom M., ki ju pokvari Uršič z ofsidom. Začne Mariborova ofenziva V 16 min. zakrivi Zemljak kot, ki ostane neizkoriščen radi foula desnega krila nad Jančigajem. Že v naslednji minuti servira Jančigaj krasno parado. M. pritiska vedno bolj. V 21 min. kritična situacija pred golom P., toda žoga ne najde poti v mrežo: Jančigaj je bil slabo plasiran. Jež in Uršič zamenjata mesti V 26. min. reši Jančigaj v kot. Žgur je v ofsidu. Slede izmenični napadi. V 32. min. startata Jug in Štepic na žogo, Štepic obleži in ga nato odnesejo. Po dveh minutah se zopet vrne. V 33. min. nevaren prodor P., Priveršek, ki igra za odsotnosti Štepica branilca, pošlje v kot; pokvari ga Trajkovič z ofsidom. V 36. min. dva kota za M., brez koristi. V 37. min. zdrsne Jančigaju oster strel iz rok in Terglecu se nudi prilika za izenačenje, 1 : 1. — Odslej pritisne P krepkeje in potekajo poslednje minute v znamenju premoči P V 40. min. je Trajkovič sam pred golom, toda njegov oster strel gre v aut. Še v 45. min. strelja Pišek kot, toda med letom žoge je konec zadnje minute. — Končni rezultat 1 : 1, koti drugega polčasa 4 : 2 za M.

Ilirija : Atletiki 3:2 (2:0)

Celje, 27. septembra.

Danes popoldne je bila odigrana na igrišču Atletikov pri Skalni kleti podsavezna prvenstvena tekma med Ilirijo in Atletiki. Igrišče še ni bilo popolnoma suho, pač pa mnogo boljše kakor pri zadnji tekmi preteklo nedeljo, ko je gostovalo v Celju moštvo Primorja. Na igrišču, kakor tudi na zastonjkarskih rebrih Starega gradu je bilo okoli tisoč gledalcev.

Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah:

Ilirija: Krvina, Unterreiter, Berglez, Oman, Dekleva, Pogačnik, Janko, Hansi, Košak, Ludvik, Pfeifer.

Atletiki: Janežič, Kranjc, Goršek, Omerza, Hojnik, Stožir, Musga, Čipič, Končan, Kozelj, Suholežnik.

Potek igre: Začetni udarec ima Ilirija, katere napad se sijajno preigra skozi nasprotnikove vrste pred njihov gol ter je le za las manjkalo, da ni prišla Ilirija v vodstvo. Toda že v 8. min. je Ilirija zopet pred vrati Atletikov in doseže lep vodilni gol. Atletiki se kmalu znajdejo ter pričnejo ostro napadati. Kmalu so pred vrati Ilirije, toda vratar Krvina je na mestu. Ilirija ripostira., toda vsi napori ostanejo brez uspeha. Deloma zaradi dobrega golmana Atletikov, deloma pa zaradi v stran ustreljenih in visokih žog. Sledi več kornerjev proti Atletikom, toda brez uspeha. V 27. min. zapušča ilirijanski napadalec blesiran igrišče. V 30. min. zopet oster visok strel Ilirije. Žoga se odbije od prečke in obtiči v mreži. 2:0 za Ilirijo. Golman Atletikov ima še večkrat priliko, da se pokaže in ubrani več zelo nevarnih strelov.

V drugem polčasu igra Ilirija proti solncu, kar precej zmanjša njeno borbenost. Situacije so se neprestano menjavale. Žoga je vsak trenutek pred drugim golom, vendar nobeno moštvo ne doseže uspeha, ker sta oba golmana dobra. Kmalu pa začnejo Atletiki z živahno lepo kombinacijsko igro ter beležijo v 17. min. svoj prvi gol. Igrači Ilirije so precej deprimirani; zaradi njihovega razpoloženja pride tudi do nervoznega prerekanja med njimi. V 30. min. korner proti Atletikom, ki ga Ilirija izrabi in postavi na 3:1. Toda že 2 min. kasneje dosežejo Atletiki istotako iz kornerja drugi gol ter postavijo s tem končni rezultat 3:2 za Ilirijo. Proti koncu še nekaj neizrabljenih kornerjev proti Atletikom.

Sodil je prav dobro dr. Planinšek iz Maribora.

Železničar : Svoboda 1:1 (1:0)

Maribor, 27. septembra.

Na igrišču ISSK Maribora se je danes odigrala prvenstvena tekma, ki se je končala s senzacijo: Železničarji in Svoboda si delita točki Železničarji so nastopili kompletno, vendar pa so imeli črn dan. Moštvo je od zadnjih tekem padlo v formi za razred in je igralo malone od začetka do konca klavrno. Čim je bilo jasno, da delo ne bo šlo dobro od rok, je prva popustila napadalna vrsta. Pavlin je delal brezupne poskuse za skupno igro. V krilski vrsti je bil dober edini Ronjak, dočim sta Frangeš in še bolj Antoličič pošiljala skoro neporabne žoge napadu. Tudi ožja obramba tokrat ni mogla zadovoljiti. Vratar Bišof je bil zelo nesiguren.

Svoboda je igrala prav dobro. Škoda samo, da so posamezni igralci prekoračili meje fairnese, zaradi česar je postala igra precej opasna. Tega načina igranja se morajo igralci odvaditi. Pri Svobodi je bil izvrsten vratar, pa tudi krilska vrsta. V napadu je trio zelo ugajal, ker je bliskovito prodiral in streljal z vseh pozicij. Krili sta bili nekoliko slabši.

Tekma se je odigrala v zelo ostrem tempu. V prvem polčasu je imela Svoboda nekoliko več od igre. V 30. minuti je padel edini gol iz enajstmetrovke, ki ga je zakrivil Potekal s foulom. Kar je sledilo, ni bilo več nogometna tekma. Oba nasprotnika sta igrala samo na moža in vsak je gledal le na to, kako bi mogel poškodovati nasprotnika. V 36. min. je Janžekovič ostro startal na vratarja Železničarjev in ga je sodnik izključil. V 38. min. je bil zaradi norčevanja iz sodnika izključen še Mahkovec. V 39. min. se je spozabil Konrad in prisolil svojemu nasprotniku zaušnico. Seveda je bil tudi on izključen. Prvi polčas je končal 1:0 za Železničarje.

V drugem polčasu ista slika. Foul je sledil foulu, Svoboda ki je igrala z devetimi igrači, je le redko prišla v kazenski prostor Železničarjev. Napadalci Železničarjev pa so tako brezmiselno igrali, da so vsako še tako ugodno priliko zastreljali, med tem tudi eno enajstmetrovko. Zadnjih 10 minut je Svoboda lepo napadala ter dosegla v 43. minuti izenačenje.

Današnja tekma nikakor ni bila propaganda za nogomet.

Sodil je v splošnem dobro g. Vesnaver.

Dopoldne se je vršila na Rapidovem igrišču prvenstvena tekma med prvim moštvom Rapida in rezervo Maribora. Tekma je končala z zasluženo zmago Rapida z 9:0 (5:0).

Državno-prvenstvene tekme

Gradjanski : Mačva 1:0 (1:0)

Zagreb, 27. septembra. Danes se je vršila prvenstvena tekma med Gradjanskim in Mačvo. Občinstvo je vse igrače burno pozdravilo, zlasti starega Perško, ki je po dolgem času zopet nastopil v važni tekmi za svoj klub.

Obe moštvi pa sta nudili slabo igro, ki nikakor ni bila prvorazredna. Občinstvo, ki je »drukalo« za Gradjanskega, je, ker je videlo slabo igro »purgerjev«, pričelo manifestirati za goste. Pričakovalo se je namreč, da bo Gradjanski svojega nasprotnika enostavno pregazil. Medtem pa je komaj odnesel zmago.

Napad Gradjanskega je bil v prvem polčasu močnejši, vendar pa ni mogel doseči več kakor en gol. V 10. min. je Stankovič iz zelo težke pozicije ustrelil preko vratarja v kot mreže ter tako dosegel edini gol tekme.

V 8. min. drugega polčasa je Kokotovič dodal Babiču, ki je zabil drugi gol, ki ga

VAŠE PLOŠČE IN FILME
Vam razvijemo in kopiramo v 12 urah. Drogerija Kanc, Ljubljana — Maribor. 1

pa zaradi off sidea sodnik ni priznal. V 20. min. je sodnik izključil Vojisavljeviča zaradi foula na Dukoviču. Gradjanski je bil sedaj premočen, vendar pa ni dosegel nobenega uspeha. V 35. min. je Stankovič proti Mačvi diktirano enajstmetrovko ustrelil naravnost v roke Mačvinega vratarja.

Sodil je g. dr. Padjen.

Hajduk : Sašk 3:1 (1:0)

Split, 27. septembra. Na današnji prvenstveni tekmi je Hajduk nastopil z nekaterimi rezervami. Zaradi tega je bila igra v prvem polčasu precej nezanimiva. Vodstvo je dosegel Hajduk v 39. min. po Benčiču

V drugi polovici je bil Hajduk v premoči. V 29. min. prodre Benčič, odda Kragiču, ta Lemešiču, ki strelja neubranljivo v mrežo. Dve minuti kasneje doseže Gusina iz kornerja tretji gol za Hajduka. Sašk je potisnjen popolnoma v obrambo. Šele tik pred koncem igre je uspelo Götzu mlajšemu zabiti častni gol za Saška.

Sodil je dobro g. Popović iz Beograda. 2000 gledalcev.

BSK : Concordia 2:1 (1:1)

Beograd, 27. septembra. Na današnji prvenstveni tekmi je BSK rešil prav slučajno dve točki, ker je Concordia igrala prav dobro. Zmagonosni gol je zabil Vujadinović.

Sodil je g. Biro iz Budimpešte.

BSK	3	3	0	0	10:1	6
Gradjanski	3	3	0	0	4:1	6
Hajduk	3	1	1	1	4:6	3
Concordia	3	1	0	2	7:6	2
Mačva	3	0	1	2	3:7	1
Sašk	3	0	0	3	1:8	0

Ostale nogometne tekme

PRAGA: Slavija : Sparta 3:1 (0:1), Kladno : Viktoria Žižkov 2:1, (0:0).

DUNAJ: V soboto: WAC : Sportklub 3:1 (0:0). V nedeljo: FAC : Hakoah 1:0 (0:0), Admira : Austria 4:2 (3:0), Vienna : WAC 2:2 (0:2), Wacker : Nicholson 3:3 (1:0), Rapid : Slovan 10:0 (5:0).

HANNOVER: Nemčija : Danska 4:2 (3:2).

OSLO: Norveška : Švedska 2:1 (2:0).

Hazena

Atena : Ilirija 9:5 (6:0)

Včerajšnje srečanje Atene in Ilirije je prineslo Ateni zasluženo, vendar pa nekoliko previsoko zmago. Igra je bila tipična prvenstvena borba. Edini cilj obeh družin je bil, spraviti na varno »pike«, ki so klubom v prvenstvenih igrah tako nujno potrebne. Tega se je zavedala v polni meri zlasti Atena. Zmaga Atene je v prvi vrsti plod fizične premoči, katere se igralke le prerade in v nedovoljenih mejah poslužujejo

Včerajšnjo igro delimo lahko v dva dela. Prvi polčas je pripadal Ateni, čeprav se je od časa do časa čutila rahla premoč Ilirije, ki pa tega zaradi absolutno pogrešene taktike ni znala izkoristiti. V drugem polčasu je imela glavno besedo Ilirija, ki je potisnila Ateno popolnoma v obrambo. Kljub prednosti 6 golov, s katero je šla Atena v drugi polčas, igralke Ilirije niso klonile. S spremenjeno taktiko v obrambi so ves drugi polčas prav resno ogrožale priborjeni uspeh Atene. V tem delu je Ilirija znatno nadkriljevala svojega protivnika, zaradi že omenjene preostre igre Atene pa fizično slabim Ilirijankam ni uspelo izsiliti izenačenja.

Najboljša igralka na polju je bila Černetova, vratarica Atene, ki je bila znatno bolj zaposlena kakor njen vis-a-vis. Svojo težavno nalogo je opravila prav odlično. Zmaga Atene je v glavnem njena zasluga. Od ostalih igralk atenske družine je omeniti neumorno Kaiserjevo v krilski vrsti in Mirtičevo kot vodjo napada. Nekdanja zvezda Bernikova je tik pred popolnim zatonom. Debut Tite v napadu se je obnesel dokaj srečno.

Ilirija je postavila v boj svojo običajno prvo garnituro, ki pa v prvem polčasu ni zadovoljila. Celotna obramba je igrala taktično napačno. Posledica te igre je rezultat 6:0. Šele v drugem polčasu se je družina znašla in vzela inicijativo v svoje roke. Najjačjo zaslombo je imela družina v napadu, katerega je pri streljanju spremljala izdatna smola. Izrazito slab dan je imela v prvem delu igre vratarica Ruša in Reni v krilski vrsti. Obe pa sta v drugem polčasu dosegli svojo običajno dobro formo.

Sodnik g. Doberlet strog in objektiven. Publike malo.

Kolesarstvo

Kolesarsko gorsko prvenstvo Triglavskega pododbora

Včeraj se je vršilo na Vrhniki pod vodstvom g. Gorjanca kolesarsko prvenstvo Triglavskega pododbora

Ob 14. uri je startalo 10 juniorjev in štirje vozači od glavne skupine. Rezultati so bili nastopni: 1. Šme (Disk. Domžale) 13:45.2, 2. Švigelj (Vrhnika) 13:55.4, 3. Gregorič (Disk) 13:55.8 Glavna skupina: 1. Abunar (Ilirija) 12:17, 2. Valant (Ilirija) 12:45.6, 3. Redenšek (Disk) 13:03.8.

Na balkansko olimpijado so odpotovali v nedeljo zvečer Abulnar in Valant (Ilirija) ter Oblak (Vrhnika).

Kolesarsko gorsko prvenstvo pododbora Ljubljana

Včeraj se je pod vodstvom g. Batjela vršilo kolesarsko gorsko prvenstvo pododbora »Ljubljane«. Prvič je bil določen za tovrstne kolesarske dirke strmi in težavni klanec v Podutiku. Na najhujšem mestu te strmine je bila vrhu vsega še sveže nasuta cesta, ki je kolikor toliko ovirala brzino tekmovalcev. Mladi Grabec je tudi to pot odnesel najboljši čas. Vozil je sicer z nekoliko težjo prestavo, kar pa ga ni motilo.

Startali so posamezno, dve minuti drug za drugim in dosegli sledeče čase: 1. Grabec (Primorje) prevozivši progo 1.5 km 3:23, 2. Zanoškar (Prim.) 3:29, 3. Krušič (Prim.) 3:34, 4. Špacapan (Sava) 3:38, 5. Kesič K. (Prim.) 3:39, 6. Kačič (Prim.) 3:42, 7. Kesič F. (Prim.) 3:47.

SK Ilirija (hazenska sekcija). Danes ob 18.15 v klubski sobi kavarne Evropa sestanek prve družine. Dobrodošle tudi ostale igralke. Važno!

Plavalna sekcija SK Ilirije. Seja načelstva se vrši danes ob 18. v kavarni Emoni.

UPORABA ODKRIVA ONO,
KAR ZAKRIVA CENA.

Fordovi rudniki

Fordove ladje

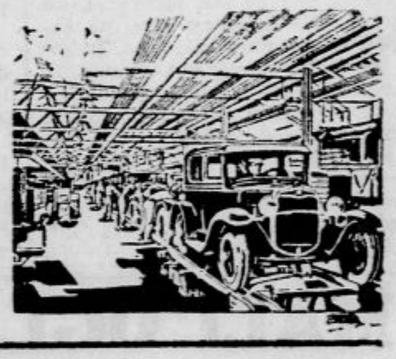

Fordova velika proizvodnja

Samo razumno izkoriščanje ogromnega kapitala Ford Motor Company in aktivnost ljudi v njegovi znanstveni organizaciji ji dovoljujejo, da izdeluje avtomobile tako visoke kakovosti ob tako nizkih cenah. Nikjer drugje na svetu ne boste našli odgovarjajočo vzporedbo tej organizaciji Uljudno raztolmačenje najbližjega Fordovega preprodajalca zadostuje, da vas prepriča o kakovosti naših izdelkov.

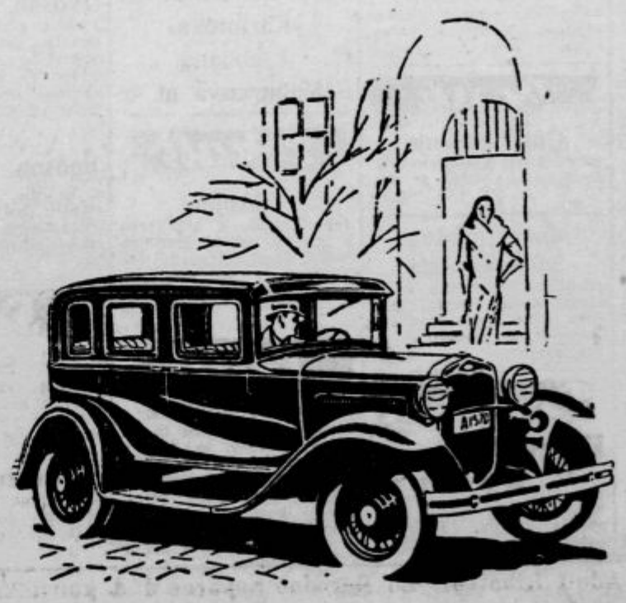

Vsak Fordov izdelek je zajamčen in postrežba, za katero vam mi jamčimo po nakupu, nudi za to sijajen dokaz.

Zahtevajte od preprodajalcev podatke o kreditu, ki ga je Ford uvedel.

LINCOLN Ford FORDSON

AEROPLANI

FORD MOTOR COMPANY

Publika, ki škodi nogometu

Žal se na naših nogometnih igriščih le često vidijo prizori, ki so nogometu in njegovemu razmahu samo v kvar. Dogodki izvirajo običajno od prenapetih gledalcev tega ali onega tabora, ki ne znajo brzdati svojih simpatij ali omalovaževanja za prijatelja ali nasprotnika na zelenem polju. Običajno se razplamtijo strasti šele ob koncu iger; včasi pa se v skupinah vname besedna bitka ali obračunanje z rokami že med igro. Razpoloženje med občinstvom seveda tudi ne ostane brez vpliva na sodnika in igralce. V takih okoliščinah so običajno tudi igre na neznatni višini in prepogosto najde napetost med publiko tudi pot med igralce, tako da je končno slika nogometne tekme v takih okoliščinah skrajno obupna in lahko celo — odurna.

S problemi te vrste — in še v mnogo večji meri — se morajo pečati tudi vsi nogometni sportni forumi po ostalih državah, kjer je nogometna igra še bolj razširjena. Znani mednarodni igralec združenih nogometnih zvez v Sheffieldu Freed Funstall se je temeljito poglobil v to vprašanje in pripoveduje iz lastnega opazovanja zanimivo:

Vedno bolj se uveljavlja prepričanje, da se je nogomet spremenil v ostro borbeno igro in pri njem niti najmanj ne odločajo več tehnične sposobnosti moštev. Če je to res, je treba lep del krivde za to pripisati tudi obiskovalcem tekem. Gledalci danes ne spremljajo mirno posameznih faz igre, temveč dajejo skoraj za vsak udarec, za vsako akcijo — kričeča navodila. Igralec ni več samostojen; če hoče kaj ukreniti iz lastne volje, se že boji takojšnje glasne kritike. Ta negotovost seveda tudi občutno škoduje njegovi formi. Le malo jih je tako rutiniranih, da bi si kljub vzklikom drznili ravnati po svoji glavi. Prav nemogoče je to pri mlajših igralcih, ki nastopijo z novimi idejami, vendar se jih zaradi pritiska publike, ki hoče igro po obče veljavnem kopitu, ne upajo izvajati. Občinstvo je s tem vmešavanjem preprečilo marsikateremu nogometnemu talentu, da bi bil dosegel več kot povprečno stopnjo.

Še večjega pomena je ta vpliv publike pri preostri igri. Če je oškodovan domačin ali ljubljenec občinstva, je seveda deležen oni, ki je stvar zakrivil, glasnega in splošnega ogorčenja. Ko se isti igralec pozneje »v lastni režiji« revanžira za ostrost še na ostrejši način, je vse zopet navdušeno. Očividno se veselc, da se je ravnal po navodilih, da je treba zadevo obračunati. Marsikatera igra se je zaradi takšnega obračunavanja, pri katerem je seveda publika krepko sodelovala, končala s polomom. Igralcev sicer ni treba zagovarjati, toda res je, da je v igri medsebojno razpoloženje drugačno in je zato na igrišču marsikaj razumljivo. Samo ob sebi umljivo je, da igralec rad poskuša pridobiti publiko zase, ker mu to tekom igre prinaša bogate sadove.

Na igrišču je vedno le malo takih gledalcev, ki bi radi videli prvovrsten nogomet in uživali finese igre brez ozira na to, čigava bo zmaga. Toda hrbtenica publike je povsod pristranski gledalec, ki sodi samo polovično. Njegovo vedenje kaže vse znake, da mu ne gre zato, kako bodo zmagali njegovi prijatelji, toda zmagati morajo za vsako ceno.

Pristranski gledalec (ali po naše »drukar«) je tako navdušen za svoje ljudi, da zatre vsak občutek za pravično sodbo in fair igro. Če mu med njimi ni kaj všeč, graja najostrejše, ne da bi se zavedal, da to še bolj otežkoča igralca, da bi popravil, kar je zagrešil. Nekaj igralcev je moralo zaradi tega že izstopiti iz moštev, ker jih prijatelji kluba niso mogli videti na igrišču v klubovih barvah. Klub je moral končno odnehati in igralec se je moral seliti drugam. Če je pozneje dosegel uspehe drugod, so se šele zavedli, kako škoda ga je bilo. Klub, ki ima mnogo takih kritičnih pristašev, ima težko stališče; nekateri igralci si celo premišljajo, da bi igrali zanj, ker se boje, da jih bo za malenkostno šibkost že zadela sodba teh »prijateljev kluba«.

Sicer pa ti prenapeti oboževatelji lastnega moštva tudi v ostalem niso klubu v čast in slavo. Navijač zbira med tednom najbolj neverjetne zgodbe o igralcih in se ne briga za sportne rubrike ali slike nogometašev, ki jih celo maže s črnilom ali ogorčen trga in meče v koš. Navijač pozna samo sport; razen tega ne priznava ničesar. Šola, gledališče, godba, umetnost in politika ga zanimajo le toliko, kolikor škodijo sportnemu udejstvovanju ali pa stopnjujejo užitek na igrišču. Navijač sam ne goji sporta; najrajše gleda in bodri druge. Navdušeni pristaš kluba doživlja že v naprej vse senzacije in je zelo občutljiv za hvalo ali grajo svojega kluba. Na barve drugih klubov, ki jim ne priznava nobene sposobnosti, je divji kot bik na rdečo barvo. Če je treba, živi »drukar« tudi brez hrane, toda nikakor ne brez sporta. Glavno pa je, da ve vse v naprej — posebno potem, ko se je že zgodilo — in se ne boji za zadoščenje svojih strasti nobenih naporov, toda precej bolj za izdatke.

Če ima klub mnogo takih prijateljev, je sicer na zunaj zavidan. Toda spričo dejstva, da je vpliv občinstva na zmožnost igralca večji kot se splošno misli, bi bilo morda često boljše, če bi moštva ne spremljali povsod prijatelji in ne sodili o njem samo oni, ki ne vidijo ostalih moštev. To je publika, ki prinaša denar v blagajno, toda posredno precej škoduje nemotenemu razvoju prave nogometne igre!

VABIMO VAS,
oblecite se pri nas!

Po svojem okusu si izberite oblačilnih potrebščin

ZA MAL DENAR.

Nudimo olajšana plačila.

A. Presker
Ljubljana, Sv. Petra c. 14

Ali si že obnovil članarino Vodnikove družbe za leto 1931?

„Kovačnica sreče“

V Gretni Green (na Angleškem) stoji, kakor znano, kovačnica, koje lastnik ima po tradiciji nesporno pravico sklepati veljavne zakone. Odkar stoji ta kovačnica — od leta 1830 — je bilo v njej sklenjenih nad 10.000 zakonov

Žena v sodobnem svetu

O feminizmu

II.

Pogoji za delovno mesto v pridobitnem življenju so bili za ženo iz nižjih ljudskih plasti povsem drugačni kakor za ženo iz meščanskih slojev, zato je tudi razvoj ženskega gibanja meščanke in delavke zavzel različno pot, ki pa gre vendarle v mnogočem vzporedno.

Stremljenje žene po zaslužku in po osebni neodvisnosti je meščanski razred do neke mere priznaval in podpiral. Vzrok temu je iskati v razrednem interesu kapitalizma, kajti kapital je takrat v naraščajoči ekspanzivnosti industrije potreboval čim več delovnih moči, da je mogel dvigniti produkcijo do najvišje možnosti. Čim bolj so se stroji izpopolnjevali, tem manjšo tehnično izobrazbo in moč je zahtevalo tvorniško delo od delavca zato je bila ženska kot delovna moč vedno bolj dobro došla saj se je zadovoljevala z mnogo nižjimi mezdami kakor moški. Poleg tega je bila ženska navadno bolj kakor moški navezana na kraj svojega bivanja, bodisi zaradi družine ali drugih okoliščin. Zavoljo tega je bila bolj primorana sprejeti nudene ji pogoje kakor moški.

Marx celo trdi v svojem »Kapitalu« (str. 128), da je bila za podjetnika posebno dobro došla kot delavka poročena žena, ki je bila baje mnogo bolj pozorna in vestna kakor neporočena. Skrb in obzir do otrok sta jo silila k skrajnemu naporu vseh moči, da jim je mogla nabaviti najpotrebnejše za življenje. Iz istega vzroka ji je moralo biti marsikaj všeč, s čimer ne bi bila zadovoljna neporočena delavka, še manj pa seveda delavec. Sprva si je le malokatera delavka upala družiti se s svojimi moškimi tovariši v svrho dosege boljših delovnih pogojev; poročena pa že celo ne. Tudi to dejstvo je zvišalo v očeh delodajalca ženino vrednost.

Tako je našla žena z razvojem industrije vedno večjo delovno možnost, ne da bi se pri tem njen socijalni položaj znatno izboljšal, kajti s tem, da je prodajala svojo delovno moč ceneje kakor moški, je vplivala na znižanje moških plač in to znižanje je bilo zopet odločilno za ponovno okrnjenje ženskih mezd. To stanje se je pa še poslabšalo, ko je začela industrija izrabljati otroke za delo v tvornicah.

Tako vidimo v začetku kapitalistične produkcije na delovnem trgu delavca nasproti delavcu, pozneje izigrava kapital spol proti spolu in naposled prihaja na vrsto starost: otrok proti odraslemu.

To stanje je postalo sčasoma neznosno, kajti kapital v izkoriščanju ni poznal nobene meje. Zato so bili delavci prisiljeni, da so začeli sami delati za obrambo svojih pravic. V to svrho so začeli jačiti svoje strokovne organizacije. Postopno so tudi delavke spoznale, da je slabotnejši posameznik brez moči nasproti močnejšemu, zaradi česar je nujno potrebno, da se organizaciji pridružijo tudi delavke. Po petem mednarodnem poročilu o strokovnem gibanju okrog leta 1910.) je imela angleška delavska strokovna organizacija 201.709 francoska 88.906, avstrijska 46.401 organizirano delavko.

Delavske organizacije so pokazale delavski ženi pot, po kateri mora iti, če hoče izboljšati svoj položaj. Pokazale so ji, da se interesi delavke in delavca krijejo, zato se morata boriti skupno, če hočeta doseči svoj cilj.

Delavsko žensko gibanje se vrši torej vedno v okviru delavskih strokovnih organizacij. Navadno vodi to gibanje ženska sekcija, ki se bavi z vsemi vprašanji, ki zadevajo specijalno ženske interese, zlasti kot delavke, služkinje, delavske gospodinje in nameščenke, a tudi kot državljanke. V državah z razvito industrijo je delavsko žensko gibanje močno in zelo uspešno zastopa interese delavk. Povsod ima svoje glasilo, ki razpravlja v vseh aktualnih vprašanjih: v brezposelnosti s posebnim ozirom na brezposelnost žensk, o zakoniti zaščiti delavke matere itd. Reševanje vseh teh vprašanj ima v svojem programu tudi meščansko žensko gibanje.

Kongres za seksualno reformo je zboroval lani septembra na Dunaju. Sedaj je izdala Svetovna liga za seksualno reformo v Ebermühl-Verlagu na Dunaju knjigo s poročili o kongresu pod imenom »Seksualna stiska in reforma«, v kateri so podane enuncijacije seksualnih raziskovalcev v kronološkem in preglednem redu, in sicer v nemškem, francoskem in angleškem jeziku. Prvi del obravnava zlasti sedaj aktualno vprašanje vzročne zveze med stanovanjsko in seksualno stisko. Knjigo priporočamo.

Ga. Phia Rilke, rojena Entz, mati pesnika Rainerja Marije Rilke, je umrla 21. t. m. v 81. letu starosti v Weimarju.

Smrt velike filantropistke. Za posledicami hude operacije je umrla v 88. letu starosti Henriette Weiss, katere ime je neločljivo zvezano z ustanovitvijo zdravilišč v Avstriji. Ustanovila je okrevališča, prvo gozdno šolo za otroke v Avstriji, med vojno okrevališče za srednje sloje, domove za onemogle in ljudski sanatorij.

Doraščajoči mladini nudimo zjutraj čašico naravne **»Franz Josefove« grenčice**, ki doseza zaradi tega, ker čisti kri, želodec in črevo, pri dečkih in deklicah prav znatne uspehe. V otroških klinikah se uporablja **»Franz Josefova« voda** že pri malih največ težko zagatenih bolnikih. **»Franz Josefova« grenčica** se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Žima

Spomin na prvo krivico.

Pri naši hiši ni nihče nikoli nič dal na godovanju. Še danes se spomnim na svoj god šele dolgo po prazniku svojega patrona svetega odvetnika Janeza Kapistrana, ki je bil odložil za vedno svoje pravde in je vzel pot pod noge ter spravil nad Turke križarsko vojsko. Pred Belim gradom ga je pobrala kuga in je postal tako svetnik.

Pobožna teta Mica mi je pripovedovala to zgodbo sto in stokrat in mi kazala v »Življenju svetnikov« tega suhega frančiškana z banderom. Ker sem ga znal poiskati izmed vseh škofov, mučencev in drugih svetnikov v knjigi in povedati zgodbo njegovega burnega življenja, mi je bila kupila teta Mica za moj šesti god lepo srajco. »Jegerhemd« smo rekli nekdaj in še pravijo takim pletenim srajcam. Moja je bila čudovito lepa. Po prsih so šli navpični pasovi v zeleni, rdeči in rumeni barvi, da so bila moja prsa vsa mavrična, ko sem jo oblekel. »Ne Lahodov Pepi, ne Jakovčev Tonče ne bo imel take. Še Sadnikov Milče, ki je od največjega grunta in nosi kratke hlače, ne bo imel podobne,« sem se gladil v prijetni zavesti po mehki srajci, srečen kakor še nikoli.

Ni pa nesreče brez sreče in je tudi takrat takoj prišla in mi je zagrenila prvo in edino godovno darilo v mojem življenju. Teta je pogledala skozi okno: »Jej, gospod Vidic in Uršič gresta.«

Gospod Vidic je bil nadučitelj, Uršič pa šolski oče, kakor smo nekdaj rekli načelniku krajnega šolskega odbora. Oba sta bila mala, toda postavna in širokopleča bradača.

»No Janez, ali prideš v jeseni k meni v šolo,« me je pogladil nadučitelj po laseh.

»Saj nisem Janez,« sem se branil.

»Kaj ni pravi?« je vprašal šolski oče mater.

»Seveda je. Mi ga pa ne kličemo za Janeza, temveč za Anzeka,« je pojasnila mati.

»Pri nas boš pa Janez Kač,« je odločil nadučitelj ter naredil rdečo kljuko v seznamu

»Nista dobra človeka!« sem odločil v svojem srcu. »Bradata sta, ime sta mi vzela, zdaj mi hočeta vzeti še mojo ljubo gmajno s skritimi potoki, kjer se vrtijo moji mlini in tolčejo stope v hitrem taktu...«

»Ne, v šolo pa že ne!« sem krčevito zaplakal na glas, da so tekle debele solze po pisanih prsih nove srajce...

Prav nič ni pomagalo. Oktobra sem dobil čekerček, tablico in kamenček. Sestra me je prijela za roko, pa sva šla v tisto mračno stavbo tam za cerkvijo, ki je imela lep napis »Narodna učilnica«.

Miško je lajal in cvilil: »O—stan, stan, stan...« Blagroval sem ga, ki je lahko vedno doma, pa čeprav na verigi. Mati je stala na pragu in še danes vem, da so bile žalostne njene dobre rjave oči, ko je videla svojega otroka na prvem koraku v svet: »Koliko boš še prehodil moj otrok za tem prvim korakom, da bodo vse krvave tvoje noge, ko se morda kdaj vrneš... V vijoličast predpasnik je skrila svoj razorani obraz in je bridko zaplakala...

Majhen sem bil, velikan še tudi danes po treh križih nisem, zato me je posadil nadučitelj v prvo klop prav na konec. Poleg mene je posadil Jeračevega Franceljna, ki so ga klicali za Vebra Franca. Nikoli se nisva prej videla, ko naju je pa usoda uklenila v skupne ojnice, sva se prvo uro spoprijateljila in sva prijatelja še danes.

Prvi dan smo se učili sedeti in smo morali eno uro ponavljati glavno zapoved zapravljene svobode: »Govori samo, kadar si vprašan.« Ko večnost so se vlekle ure tistega dne in se mi je zdelo, ko sem stopil iz učilnice da so minula medtem leta...

Drugi dan sedim spet v klopi, ki so jo iz dolgega časa vso zrezljali naši predniki. Od nadučiteljeve bele brade mi uide nehote uide pogled pod klop in vidim čudovito reč v rokah svojega soseda Franceljna: debel šop črne konjske žime. Zdajci sem pozabil na šolo in kar nisem več videl ničesar, razen črnega šopa žime. V hlačnem žepu sem brž poiskal ličen klinček z zarezo. Tiste čase smo namreč vsi pletli iz žime verižice, ki so bile ponos vsakega fanta. Čudovite umetnine iz žime so se videle ob nedeljah na fantovskih lajbelčih: dolge verižice s srčki, ključki in križci. Ko je videl sosed Francelj moj revni goli klinček, je velikodušno oddelil kakih dvajset žim od svojega bogatega šopa in jih porinil k meni. Hlastnil sem po njih in jih s trepetajočo roko nerodno spravljal v žep.

»Kaj imaš v roki. Kač?« vzklikne nenadoma učiteljev strogi glas.

»Žimo,« sem naglo odgovoril in nehote pokazal dragoceni dar.

»Kje si dobil žimo, deček?« se je vzdignil izza katedra gospod učitelj.

»Jaz sem mu jo dal!« je planil sosed Francelj in ustal.

»Tiho Veber in sedi. Mar si še nisi od včeraj zapomnil, da govori le, kadar si vprašan,« je namršil košate obrvi gospod nadučitelj, »Kač, kje si dobil žimo, sem te vprašal?«

«Veber mi jo je dal,« sem mu jasno pogledal v stroge oči.

»Res sem mu jo dal,« je spet vneto planil vmes Francelj.

»Po šoli ostaneš tu, Veber,« je odločil trdo gospod nadučitelj in pristavil jezno: »Sedi in sram te bodi!«...

»Kje si dobil žimo, — Odgovori, Kač!« je vrtal vame vzgojitelj.

»Veber mi jo je dal. Saj jo ima cel šop...« sem splašeno odgovarjal srditim očem.

»Lažeš! Ni ti je dal!« je vsekal vmes samovoljno gospod nadučitelj. »Konju si jo iztrgal! Zakaj si uničil nedolžno žival, deček? Povej zakaj!«

Splašen sem se ozri okrog in kar verjeti nisem mogel, da sem prav slišal. Jaz da bi žimo konju izpulil, ko sem se pa tako bal konj. Doma smo imeli le kravo in mi je mati vedno zabičevala: »Pred konji se pazi!« Žandarju in konju sem se vedno ognil s ceste. Ko sem bil pa tako majhen, konj pa kakor gora.

Iz moje osuplosti me je iztrgal ukaz: »Pridi ven, da te naučim usmiljenja do ubogih živali!« In je segel po palici...

»Ne tepite ga, gospod nadučitelj! Nedolžen je! Res, jaz sem mu jo dal. Od tegale šopa sem mu jo dal,« je pritekel Francelj pred kateder s svojim šopom žime.

»Še ti sem, paglavec neubogljivi! Jaz vama že izbijem vajino trmo in vaju naučim ljubezni do živali,« je vpila bela brada.

In je padalo po meni ter po prijatelju, da naju je še vso uro ko sva v kotu klečala mikal jok in skelel hrbet.

Nikoli nisem več pletel verižic iz žime. Ko sem materi potožil krivico, so se ji razprle oči: Zgodaj so začeli s teboj. Potrpi, navadiš se!«

Prva javna krivica se je tako začrtala v moje srce, da še danes vidim razježeno belo brado in dolgo palico, kadar se spomnim na šolo. Zastonj se namreč vprašujem že trideset let: Zakaj naju je pretepel, ko sva vendarle resnico govorila. Nemara prav zaradi resnice!

Janko Kač.

MALI OGLASI

F. Čuden
Ljubljana
Prešernova ul. 1
Žepne ure budilke kuhinjske ure zlatnina srebrnina
11441

Natakarica
dobi službo takoj. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Mora biti poštena«. 41973-1

Vajenko
iščem za trgovino s špecerijskim in mešanim blagom. Ponudbe na oglasni oddelek lista pod »Kranj 1931«. 41981-1

Sodar
mlajša moč, dobi takoj mesto. Pismene ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Priden«. 42051-1

Kuharico
sprejmem takoj k dvema osebama. Naslov pove ogl. oddelek »Jutra«. 43216-1

Učenko
za trgovino perila sprejme takoj Hed. Šarc, Ljubljana, Selenburgova ulica 5. 43215-1

Več dobrih tesarjev
sprejmem v Jeranovi ulici št. 19. 43103-1

Prodajalko
kot prva moč sprejmem v večjo trgovino na deželi. Izvežbana mora biti v manufakturi, galanteriji, špeceriji, deloma tudi v železnini, steklu in porcelanu. Biti mora dobra izložbena aranžerka; znanje nemščine, ako ne popolno, vsaj najpotrebnejše pogoj. Istotako lepo ravnanje s strankami. Res prvovrstne moči naj pošljejo ponudbe z zahtevo plače na oglasni oddelek »Jutra« pod »Zmožna 600« 41151-1

Vajenca
proti takojšnji plači sprejme Gustav Puc, kleparstvo in vodovodna instalacija, Ljubljana, Tržaška cesta. 43158-1

Prodajalko
zmožno kavcije, iščem za slaščičarno. Ponudbe pod »Kavcije zmožna« na podružnico »Jutra« v Mariboru. 41919-1

Navijalko
volne in svile (špularico) in pletilke za nogavice sprejme takoj firma: J. Kušlan, Kranj (Slovenija) 41683-1

Mizarskega vajenca
proti takojšnjemu plačilu sprejmem. Vidmar, Zg. Šiška. 41687-1

Učenko
v trgovino mešanega blaga na deželi sprejme M. Dreu, Podlehnik pri Ptuju Nastop takoj. 41780-1

Dva učenca
ki imata veselje do risanja in strojev s primerno šolsko izobrazbo, sprejmem. Lajovic, Kamniška ul. 20. 43163-1

Postrežnico
za nekaj ur dopoldne sprejmem na Dunajski cesti 31, II. nadstr., desno. 43230-1

Službe išče

Dekle
pridno in pošteno, išče službo v pomoč gospodinji »Mici«, Ljubljana, Kotnikova ulica 8. 43212-2

Postrežnica
zmožna vsakega hišnega dela, išče službe v dopoldanskih urah. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Postrežnica«. 41994-2

Dekle
pridno in pošteno, ki zna hišna dela ter kuhati, išče službo — najraje v gostilni v Ljubljani. — Marica, Ljubljana, Kotnikova št. 8 42054-2

Zaslužek

Dobra šivilja
gre na dom. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 43184-3

Radio

Radio-aparat
tricevni, na baterijo, v najboljšem stanju ugodno prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 42085-9

Pouk

Gosli poučuje
bivši učitelj konservatorija. Studentovska ulica št. 9/I. 291 4

Čamernikova šoferska šola
Ljubljana Dunajska c 36 (Jugo Auto) telefon 2236 Prva oblast koncesijonirana Prospekt 15 zastonj — pišite ponji 251

Prodam

Damski kostum
nov, izredno poceni naprodaj. Eržen, Poljanski nasip 24. 41625-13

Kapital

120.000 Din
privatnega posojila proti vknjižbi na večjo hišo v Ljubljani in odplačevanju v mesečnih obrokih se išče. Ponudbe z navedbo obrestne mere na oglasni oddelek »Jutra« pod »Privatno 120.000 Din« 41732-16

RO-LEX
RO-LEX
RO-LEX
RO-LEX
RO-LEX
RO-LEX
RO-LEX
RO-LEX
KNJIGOVODSTVO
»Kartoteka«
Ljubljana
Selenburgova ul. 6.

Lokali

Gostilno
dobro idočo, s hišo vred v sredini mesta Maribora radi bolezni na prodaj. — Vprašati v oglasnem oddelku »Jutra«, podružnica Maribor. 41943-19

Posest

Hotele, gostilne
kavarne restavracije in vinotoče prodaja in daje v najem poslovnica za gostilničarstvo M. S. Pavlekovič Zagreb Ilica 146/I. Informacije proti poslani 5 Din znamki pošljemo franko. 213 19

Majhno posestvo
naprodaj v Pobrežju. — Vprašati v Mariboru, Magdalenska ulica štev. 21. 43226-20

Stavbne parcele
v lepi in solnčni legi ob Dunajski cesti naprodaj. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra« 261-20

Stanovanja

Sobo in kuhinjo
oddam. Podgora št. 38, St. Vid. 42082-21

Stanovanja
eno večje ali dvoje manjših oddam takoj z oktobrom pri Dev. Mariji v Polju, v bližini postaje. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 42001-21

Dvosob. stanovanje
lepo, s pritiklinami in vrtom, ne daleč od Stadiona oddam s 1. oktobrom. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod značko »Ne daleč od Stadiona«. 41874-21

Enosob. stanovanje
s kuhinjo išče za 1. november boljša stranka. — Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Stalno za 2 osebe« 41569-21a

Sobe

Sobo
s poseb. vhodom in elektriko s hrano ali brez oddam 2 gosp. na Rimski cesti št. 17. 42042-23

Prazno sobo
parketirano in s posebnim vhodom, po zmerni ceni odda Stancar Gradaška 8 42052-23

Sostanovalko
sprejmem v sredi mesta. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 43098-23

Sobico
čedno opremljeno, s hrano in vso oskrbo oddam solidni boljši osebi v Prulah — Sredina 14/I. 43125-23

Mesečno sobo
oddam v Korytkovi ulici št. 34. 43114-23

Sobo
s posebnim vhodom — s hrano ali brez iste oddam v Sp. Šiški, Černetova ul. št. 31. 43126-23

Sostanovalko
sprejmem na Sv. Petra cesti št. 76. 43153-23

Starejšo vdovo
sprejmem kot sostanovalko. Več se izve v pisarni, Kamniška ul. 20.

Lepo sobo
s popolnoma separiranim vhodom v bližini artiljerijske vojašnice, išče gospod. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »oficir«. 41931-23a

Dijaška stanovanja

Dijaka
najraje iz tehn. srednje šole sprejmem v centru mesta na stanovanje. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 43193-22

Glasbila

Klavir
kratek, kupim. Ponudbe na oglasni odd. »Jutra« pod »Prvovrsten klavir«. 41384-26

Obrt

Foto aparate
in vse fotopotrebščine kupiš pod najugodnejšimi pogoji v foto-trgovini A. Šmuc, Wolfova ul. 8 (Marijin trg). 304-6

Telefon 2059
Premog suha drva
začnik Boboričeva št. 5

Zastopnika
Slovenca, za Slovenijo, za lasten račun ali proti fiksni plači in proviziji SCEMO.
Ponudbe s sliko in referencami poslati na General. zastopstvo Remington pisačih strojeva »MATADOR«, Zagreb, Ilica 5. 11775

PAKETE ZA RUSIJO
Pošiljke odpremljamo preko Rige, brez omejitve na temeljih nove naredbe sovjetskih oblasti. Kratek pot, nagla dostava jamči, da bodo pošiljke dospele sveže. Vse stroške in pa carino plača pošiljalec. Adresam pa jih dobi brez vsakega doplačila. — Brezplačno pošljemo prospekt: Beograd, Kralja Milana 15 — biro Kurir. 1160

Izkušen elektrotehnik specialist
za žične železnice in električne centrale **dobi stalno službo.**
Ponudbe s potrebnimi dokumenti in navedbo plačilnih zahtev poslati na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Specialist«. 11811

Za zelo razčlenjen **rudnik premoga** je potreben mlajši pomožni

rudarski inženjer

Mesto stalno. — Ponudbe z dokumenti in navedbo plačilnih zahtev nasloviti na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Stalnost«. 11814

Uredjuje Davorin Ravljen. Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. Vsi v Ljubljani.